

Denne fil er downloadet fra
Danmarks Tekniske Kulturarv
www.tekniskkulturarv.dk

Danmarks Tekniske Kulturarv drives af DTU Bibliotek og indeholder scannede bøger og fotografier fra bibliotekets historiske samling.

Rettigheder

Du kan læse mere om, hvordan du må bruge filen, på
www.tekniskkulturarv.dk/about

Er du i tvivl om brug af værker, bøger, fotografier og tekster fra siden, er du velkommen til at sende en mail til *tekniskkulturarv@dtu.dk*

Lb. Nr. 2195.

Op. 628,4

DET OFFENTLIGE SLAGTEHUS FREDERICA

TEKNISK BIBLIOTEK
Denmarks tekniske Højskole

DEN KOMMUNALE KØDKONTROLS TILBLIVELSE OG UD-
VIKLING INDTIL 1911 ■ ■ ET STYKKE KULTURHISTORIE

Grp. 6284.

~~Dansk Ingeniørforenings~~
~~Bogsamling.~~

FREDERICIA OFFENTLIGE SLAGTEHUS

637,5 Fre - d.

FREDERICIA OFFENTLIGE SLAGTEHUS

DEN KOMMUNALE KØDKONTROLS TIL-
BLIVELSE OG UDVIKLING INDTIL 1911

~~Dansk Ingeniørforenings~~
Bogsamling.

TEKNISK BIBLIOTEK
Danmarks tekniske Højskole

FREDERICIA
FREDERICIA CENTRALTRYKKERI - JOHS. MADSEN
1911

UDGIVET AF FREDERICIA BYRAADS SLAGTEHUSUDVALG

■ ■ ■

UDARBEJDET AF TELEGRAFIST C. V. HANSEN

■ ■ ■

TRYKT I FREDERICIA CENTRALTRYKKERI, JOHS. MADSEN

Dansk Ingeniørforenings
Bogsamling.

INDLEDNING.

FFENTLIGE Slagtehusene med Slagtetvang skyldes i første Række Ønsket om en saa effektiv *Kødkontrol* som mulig, hvorved maa forstaas den Kontrol, som fra det offentliges Side føres med Slagtedyrenes Sundhedstilstand og med Kød og Indvoldes Anvendelighed til Menneskeføde, og hvis Op-gave det er at hindre Nydelsen af Kød, der maa anses for farligt for Mennesker.

De Sygdomme, som Mennesket kan paadrage sig ved Nydelsen af usundt Kød, er væsentlig Bændelormssygdomme, Trikinsygdomme, Miltbrand, Snive, Tuberkulose og Kødforgiftninger.

Kontrol med Kød, der er bestemt til Menneskeføde, er ikke nogen ny Opfindelse af vor Kultur. Allerede i Oldtidens Kulturstater havde man Bestemmelser vedrørende Anvendeligheden af Dyrenes Kød. Ægypterne skel-nede saaledes mellem »rene« og »urene« Dyr. De sidste maatte ikke spises, og Præsterne foretog nøje Undersøgelser af det Kød, der ofredes og spistes. I Mosebøgerne forbydes det Israelitterne at spise »urene« Dyr, hvortil henregnedes de hovbærende Dyr Hesten og Æslet, Kamelen, Svinet, Ha-ren, Kaninen o. fl. Mosebøgernes Bestemmelser, der yderligere er udfor-med i Talmud, gælde den Dag i Dag for Jøderne. I Fønikien var Nydelsen af Svinekød forbudt, hvilket ligeledes er forbudt alle Muhamedanere. Kristen-dommen modsatte sig Nydelsen af Hestekød af religiøse Grunde for derigen-nem at komme de hedenske Ofringer tillivs og skabte derved en Fordom mod dette Kød, der har holdt sig lige til vore Dage. Saa stærk kan den Slags Forestillinger blive, at man paa Island end ikke under Hungersnød spiste

Hestekød! Først ved Begyndelsen af det 19. Aarhundrede begyndte man igen at spise Hestekød i Danmark, væsentligst paa Regeringens Initiativ. I Oldtidens Rom blev alt det falbudte Kød undersøgt, det fordærvede konfiskeredes og kastedes i Tiberen, og Sælgeren straffedes. For Unddragelse af denne Kontrol var fastsat Bødestraffe, og der foreligger Beretninger om Slagtere, der Aar 164 f. Chr. er blevne mulkterede for at have falbudt ukontrolleret Kød.

Tidlig i Middelalderen udviklede der sig en ret velordnet Kødkontrol i Tyskland, baaret frem af Frygten for de Sygdomme, man mente at kunne paadrage sig gennem Berøring med og Nydelsen af Kød af syge Dyr. Det var særlig Syfilis, man frygtede, og som man troede, man kunde paadrage sig dels gennem Kvægets Blæreormssygdomme, dels og især gennem Kvægtuberkulosen. I Slutningen af det 18. Aarhundrede kom man imidlertid paa det rene med, at Kvægets Tuberkulose intet havde med Syfilis at gøre, og nu gik man til den modsatte Yderlighed, idet man søgte at bekæmpe Befolkningens Afsky mod tuberkelbefængt Kød — man anede jo ikke den Gang Sammenhængen mellem Kvægets og Menneskets Tuberkulose. Man naaede efterhaanden til den Anskuelse, at der overhovedet slet ingen Fare var forbunden med Nydelsen af Kød af syge Dyr, og i en stor Del af Tyskland ophævedes igen de gamle Kontrolbestemmelser, og de offentlige Slagtehus nedlagdes. Først i Midten af det 19. Aarhundrede, da store Trikinepidemier hærgede Tyskland, vakte Interessen for Kødkontrol igen, og i Løbet af faa Aar indførtes den paany i de fleste tyske Byer. Forinden havde dog Paris i Aaret 1810 opført det første offentlige Slagtehus i den nyere Tid.

Herhjemme var der i ældre Tider saa godt som ingen Kontrolbestemmelser for Forhandling af Kød. Dels herskede der jo den bekendte Afsky for at røre ved døde eller syge Dyr — det var »uærlig« Gerning, der tilfaldt Rakkeren — dels var Tuberkulosen hos Kvæget den Gang ukendt. Den vigtigste af de gamle Bestemmelser fandtes i Slagterlavets Artikler af 1683: »Befindes nogen befængt eller selvdødt Kvæg at falbyde, have et halvt Hundrede Rigsdaler til Børnehuset forbrudt«. Ellers har man i Danmark kun haft Bestemmelser af rent midlertidig Karakter i Anledning af paa de Tider herskende smitsomme Husdyrsygdomme, eller som kun have gældt for enkelte Byer. I 1808 udstedtes en kgl. Resolution om Oprettelsen af Hestslagterier, og ved denne Lejlighed paabødes en for hele Landet gældende Kontrol med al Hestslagting. Denne Bestemmelse hævedes imidlertid igen i Aaret 1869.

Kødkontrol i moderne Forstand er da af ret ny Dato herhjemme. I

Aaret 1881 begyndte man i København saa smaat at indføre Kontrol med det falbudte Kød, men en virkelig effektiv Kontrol blev først gennemført samtidig med Opførelsen af det offentlige Slagtehus med Slagtetvang i Aaret 1887. Senere er der fulgt andre efter i Aarhus, Aalborg, Randers, Horsens, Vejle, Kolding, Ribe, Esbjerg, Nykøbing Mors, Odense, Nyborg, Nakskov, Slagelse og Struer.

Fredericias offentlige Slagtehus er saaledes Nr. 17 i Rækken.

Ved Lov af 28. Marts 1868 er det bleven overladt til Kommunerne selv at ordne deres hygiejniske Forhold gennem Sundhedsvedtægter, der kun behøver Justitsministeriets Approbation for at have Lovkraft. Der er herigen- nem bleven skabt megen Uensartethed med Hensyn til Kødkontrolbestemmelser i de forskellige Byer, og man kan her skelne mellem følgende Hovedformer:

1. Tvungen Slagtning og Undersøgelse før og efter Slagtningen i *offentlige* af Kommunerne oprettede eller godkendte Slagterier.
2. Undersøgelse før og efter Slagtningen i *private* Slagterier.
3. Undersøgelse af de Kontrolstationen tilførte Kroppe med eller uden vedhængende Organer.
4. Tilsyn med de falbudte Varer i Butiker og paa Torvet.

Af disse Former er selvfølgelig den under 1. nævnte den eneste helt tilfredsstillende. For Landslagternes Vedkommende maa man imidlertid nøjes med den under 3. nævnte Ordning, der navnlig, naar Organerne ikke medfølger, er ret ufyldestgørende. Den under 4. nævnte Ordning maa nærmest betegnes som ganske illusorisk.

Her i Landet udføres al Kontrol af Dyr læger, medens Eftersynet i Butikerne paahviler Sundhedspolitiet.

I Henhold til Lov af 22. Marts 1897 føres Kontrol med alt ferskt og letsaltet Kød af Hornkvæg og Faar samt ferskt Kød af Svin, der udføres til Udlandet. Kødet skal forinden være undersøgt af en Dyr læge, stemplet af ham og ledsaget af en Attest.

I Udlandet er Kødkontrol indført i næsten alle civiliserede Lande, omend i meget forskellig Skikkelse.

FREDERICA KØDKONTROLS TILBLIVELSE.

1884—1890.

ET første Tilløb til en Kødkontrol i Fredericia kan spores i Sundhedskommissionens Møde den 9. Oktober 1884, hvor *Politimesteren* bebudede, at han agtede at indlede Forhandlinger med Byens Dyr læger om at føre Tilsyn med Kødhandelen paa Torvedagene. Disse Forhandlinger førte til et gunstigt Resultat, og paa Budgettet for 1886 findes optaget 100 Kr. til dette Øjemød.

Selvfølge lig var et saadant Tilsyn i al Almindelighed kun lidt bevendt, men det bidrog dog til at vække Sansen for, at der her var et Omraade, hvor der tiltrængtes Reforme, og Spørgsmaalet blev snart brændende blandt Byens Borgere. —

Den 8de Februar 1889 afholdtes der Generalforsamling i Grundejerforeningen, hvis energiske Formand Dr. Vogelius var. Efter Generalforsamlingen holdt Dyr læge Hutzen fra Vejle et Foredrag om Kødkontrol og redegjorde for dens Maal og Betydning.

Det afgørende Stød til Oprettelsen af en virkelig Kødkontrol skete dog ikke ud fra videnskabelige eller hygiejniske Betragtninger, men ud fra rene Konkurrencehensyn. Byslagterne havde længe med skæve Øjne set paa Landslagternes Konkurrence, og de hævdede, at naar Landslagterne kunde sælge billigere end de, var det fordi, de solgte daarligere Varer. En virkelig Kontrol med de Varer, der forhandlede, mente de i første Række vilde ramme Landslagterne og derved befri dem selv for en generende Konkurrence. I Januar

1889 havde de indgivet en Besværing til Byraadet og anmodet om Indførelse af Kontrol med Landslagterne. Mødet den 8de Februar i Grundejerforeningen kom til, og i Sundhedskommissionens Møde den 28. Februar toges Sagen op. Man vedtog at indstille til Byraadet at indgaa til Indenrigsministeriet med Forespørgsel, om man uanset Næringslovens Bestemmelser vilde kunne erholde Approbation paa et Reglement, hvorved det paabydes, at Kød kun maa forhandles paa Torvet efter — paa Sælgerens Bekostning — at være bleven underkastet Kødkontrol, og om Byraadet havde Myndighed til at træffe Bestemmelse om, hvorvidt Handel med Landprodukter kun maatte ske fra dertil indrettede Steder eller fra Vogne. Saa vagt og famlende stod man den Gang overfor hele dette store og betydningsfulde Spørgsmaal!

I Juni Maaned s. A. opskræmmedes Sindene stærkt ved en i Bladene fremdragen Historie om en for uheldbredelig erklæret tuberkelsyg Ko, hvis Hud var vurderet til 9 Kr., og som en gensidig Kreaturforsikring derefter solgte til en Landslagter for 12 Kr.

Den 9. September holdt Sundhedskommissionen igen Møde for at behandle KontROLSagen, og det vedtoges at henstille til Byraadet, »om samme finder det fornødent, at der paabydes Kødkontrol, med Bemærkning, at saadan, hvis den skal gøre Nytte, bør være obligatorisk for alle Kødforhandlere«. Indstillingen behandledes i Byraadsmødet den 16. Oktober 1889, og man var her meget betænkelig ved Sagen. Medens Slagterforeningens Andragende kun gik ud paa Kontrol med det Kød, der forhandlede paa Torvet — af Landslagterne — og som kun burde sælges fra Vogn, medens al Husering burde forbydes, hævdede *Borgmesteren* som Sundhedskommissionens Formand stærkt, at Kontrollen burde omfatte alt Kød *og helst være knyttet til et offentligt Slagtehus*. Da dette sidste imidlertid vilde blive for dyrt, kunde man ogsaa hjælpe sig med et Lokale i Byen. Det fortjener her at nævnes, at daværende Byraadsmedlem, Vexellerer *Hirsch*, i Mødet foreslog som den bedste og billigste Ordning, at Kødkontrollen overdroges til den jødiske *Schächter*, der med Byraadets Autorisation skulde føre Tilsyn med Slagterierne. Forslaget vandt dog ingen Anklang, nærmest fordi man var bange for, at Kontrollen vilde blive for skarp og gaa for meget ud over de billigere Kødsorter, »som de fattige bruger«. Omsider enedes man om at nedsætte et Udvalg til nærmere at forhandle med Sundhedskommissionen, og hertil valgtes D'Hrr. *Schultz, Valeur, Rasmussen* og *Honoré*.

Den 5. Marts 1890 vedtoges det i Byraadet at indføre Kødkontrol, og

Taksterne fastsattes til 2 Kr. for en Hest, 1 Kr. for et stort Kreatur og 50 Øre for Grise, Svin og Kalve.

Hurtig begyndte imidlertid Betænkelighederne at komme til Orde. I Byens Blade udregnede »Flere Borgere«, at Kødkontrollen vilde indbringe 5100 Kr. om Aaret. Hvem skal have disse Penge? spurgtes der. Dog vel ikke Dyrlæggen eller Politikassen. Og Grundejerforeningen opfordres til at indbyde til et offentligt Møde for at drøfte Sagen. Denne Forening var straks rede, og allerede den 17. Marts afholdtes det ønskede offentligt Møde efter Indbydelse af Grundejerforeningen. Her kom der imidlertid ogsaa andre Anskuelser til Orde end netop de, »Flere Borgere« havde gjort sig til Talsmand for, og efter en livlig Diskussion vedtoges følgende Resolution:

»Forsamlingen udtaler, at et Tillæg til Sundhedsvedtægten, hvorefter kun det Kjød, der er stemplet, maa sælges til Menneskeføde, kun kan tilraades, naar Kjødet stemples med to Slags Stempler. En Kjødkontrol, hvorved Kjødet kun stemples som spiseligt, vil forurette første Klasses Varer paa de simplere Varers Bekostning og forhøje Kjødpriserne paa unødvendig Maade. Og foretrækker vi den nuværende Ordning for en saadan enkelt Stempling. Bliver Tillæget til Sundhedsvedtægten stadfæstet, ville de udenbys Svineslagterier formentlig ikke kunne sælge Affaldet fra disse Slagterier her i Byen, hvad i høj Grad vil gaa ud over Smaafolk og stille Arbejdsklassen ugunstiger i Rething af Adgang til billig Føde her end i andre Byer. Og indstille vi derfor, at Kjødkontrol under den ene eller den anden Form ikke maa træde hindrende i Vejen for Salg af dette Affald. Den i Byraadet foreslaaede Pris for Stempling vil være altfor høj, og maa vi bestemt fraraade, at Taksten sættes højere, end at Udgifterne dækkes; men fastholdes den i Byraadet foreslaaede Takst, henstille vi, at det eventuelle Overskud tilfalder et Fond *til Opførelse af et offentligt Slagtehus*. Det overdrages et Udvalg at tilstille Byraadet og eventuelt Ministeriet denne Resolution«.

Til dette Udvalg valgtes Dr. *Vogelius*, Restauratør *Søndergaard* og Telegrafist *F. O. Jensen*.

Byraadet lod sig imidlertid ikke paavirke af disse Strømninger, og i Mødet den 24. Marts vedtoges det fornødne Tillæg til Sundhedsvedtægten, der stadfæstedes af Justitsministeriet den 5. Maj 1890. Det fik følgende Ordlyd:

»Alt til Forhandling i Butik, paa Torv eller ved Ombærelse i Husene fremstillet fersk Kjød af Heste, Kvæg, Kalve, Faar, Lam og Svin skal forinden være undergivet en af Sundhedskommissionen efter Samraad med Byraadet

nærmere bestemt Kontrol, i hvilket Øjemed alt saadant til offentlig Forhandling bestemt Kjød skal fremstilles for Kontrollen i saa store Stykker og navnlig med Lunge, Hjerte og Lever vedhængende, at der kan finde den fornødne Besigtigelse Sted. Naar Kontrollen har fundet Kjødet tjenligt til Menneskeføde, bliver det at forsyne med Kontrolstempel, og enhver Forhandling af det ommeldte Kjød i ustemplet Stand bliver at straffe som Overtrædelse af Sundhedsvedtægten. Ved en offentlig Bekjendtgjørelse med 1 Maanedes Varsel bestemmer Sundhedskommissionen, fra hvilken Tid denne Bestemmelse skal træde i Kraft.«

Men ogsaa Slagterforeningen var imidlertid bleven bange for det Spøgelse, den selv havde fremmanet — saaledes var det ikke ment. Man henvendte sig paany til Byraadet med Anmodning om, at Sagen maatte blive taget op til fornyet Overvejelse, og navnlig mente man, at Stemplingen af Lam og Kalve var ufornoden, ligesom Taksterne for de andre Dyr burde nedsættes. Endvidere ønskede man, at der ved Kontrollen blev ansat en Slagter til at assistere Dyr lægen, og at der blev indført 2 Slags Stempler.

Heller ikke Landslagterne laa paa den lade Side. Den 10. April afholdt de et offentligt Møde i Fredericia for at foretage en Moddemonstration. Man hævdede her, at Kødkontrol var ganske unødvendig, men at man iøvrigt, naar galt skulde være, var enig med Byraadet om Formen for denne. Mødets væsentligste Hensigt synes iøvrigt at have været den, at sige Bykollegerne saa mange Ubehageligheder som muligt, og i saa Henseende var Mødet ikke spildt. Andet kom der imidlertid heller ikke ud af det.

Ogsaa fra anden Side kom der Betænkeligheder til Orde. I en længere Artikelrække i et af Byens Blade drog en Indsender under Mærket »Z« til Felts mod den foreslaede Kødkontrol. Han fandt, at Indførelsen af en saadan var »at kaste en Mistænkelighedens Brand ud over Landets store Befolkning og et alt for stærkt Indgreb i den personlige Handlefrihed«. Enhver vilde nok være i Stand til selv at værne om sine Rettigheder, uden at det var nødvendigt for det offentlige at optræde som Beskytter. Iøvrigt mente han, at det meste af det, der blev anført om Salg af daarligt Kød, kun var løs Sladder, der ikke alene var til Skade for Forhandlerne, men ogsaa for det store Publikum, »som maaske derved kan forledes til at finde Erstatning for Kjød og Flæsk i andre Næringsmidler paa samme Maade, som det nu faktisk er Tilfældet med Smør, der jo som bekendt for Størstedelen bliver erstattet ved en Blanding af Talg, Fedt, Olie og mulig andre Ingredienser, som gaar under

Navnet »Margarine«. Man skulde dog vist nødig for Landets og Befolkningens egen Skyld naa saa vidt, at alle gode, danske, naturlige Næringsmidler blive erstattet med mindre nærende Sager som Centrifugemælk, Margarine, amerikansk Flæsk og Fedt samt Hestekjød. Begyndelsen er jo gjort, men løbes Linen ud, kan der vist godt siges Farvel til den tidligere saa ofte lovpriste danske Udholdenhed og Djærvhed!« Den dobbelte Stempling var han særlig imod, thi Folk, der vilde have den Nydelse at spise raat eller halvraat Kød, maatte selv tage Skade for Hjengæld. Den tidligere omtalte Resolution betegnede han, som »den Slags Vedtagelser, der ikke viser Agtelse for offentlige Institutioner, og som man i en saa konservativ By som Fredericia derfor skulde undgaa«. Som et Kuriosum kan endnu anføres, at Indsenderen sluttede sit lange Indlæg med at anbefale Sundhedskommissionen hellere at forbyde — Tobaksrøgning!

Den 18. August holdt Sundhedskommissionen Møde med det af Byraadet nedsatte Udvalg, og her enedes man om at foreslaa Byraadet følgende Form for Kødkontrollen:

1. Enhver af Byens Dyr læger skulde være berettiget til at foretage Stempling med de af Sundhedskommissionen udleverede Stempler.

2. Dyr lægerne skulde selv tilvejebringe et af Sundhedskommissionen approberet Lokale, hvori de var pligtige at foretage Kødkontrollen hver Torvedag, om Sommeren fra 6—9 Formiddag, om Vinteren fra 8—11.

3. For Kontrollering i dette Lokale var Dyr lægerne berettigede til at opkræve: for en Hest 2 Kr., for et stort Stk. Hornkvæg 75 Øre, for en Kalv over 100 Pd. 50 Øre og for mindre Kalve, Lam og Svin 25 Øre.

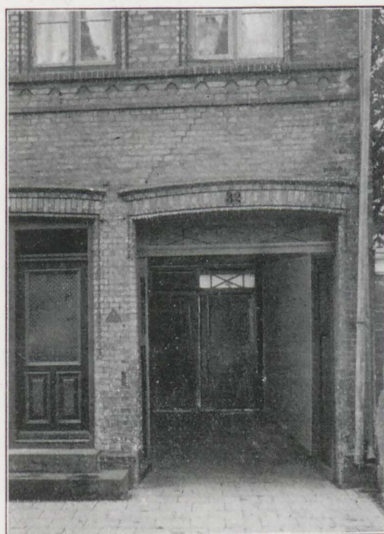
Betalingen for Kontrol udenfor dette Lokale var en frivillig Sag mellem Dyr lægerne og de paagældende Slagtere.

Om der skulde anvendes forskellige Stempler til Klassificering af Kødet, kunde man ikke enes, og man henstillede dette Punkt til Byraadets Afgørelse.

Sagen kom til Behandling i Byraadsmødet den 3. September, og ogsaa her var man meget betænkelig ved at klassificere Kødet. Efter en Del Forhandling vedtoges det med 9 Stemmer mod 4 kun at anvende eet Stempel, der angav, at Kødet var spiseligt. Yderligere vedtoges det med 7 Stemmer mod 6 tillige at anvende to Tillægsstempler, eet, der skulde angive, naar Kødet hidrørte fra et Dyr, der havde været selvdød før Slagtningen, og eet, der angav, at Dyret havde været sygt.

Den 4. Oktober vedtog Sundhedskommissionen, at Kødkontrollen skulde træde i Kraft fra 1. Januar 1891, og Hovedstemplet fastsloges som Bogstav »T«, Tillægsstemplerne som »D« og »S«. Den 17. November holdtes igen Møde, og det af Dyr lægerne lejede Lokale, en Port i Danmarksgade 32 hos Bager Dupont, godkendtes. Samtidig vedtog man at give Hovedstemplet Form af en Oval med Bogstaverne F. K. paa hver sin Side af Byens Vaaben, medens Tillægsstemplerne **D** og **S** bibeholdtes.

Som Kontrollører autoriseredes Dyr lægerne *Ousen* og *Christensen*. I Byraadmødet den 8. Oktober bifaldtes dette af Byraadet, og dermed var saaledes den første Form for Kødkontrol her i Fredericia fastslaaet.

Porten i Danmarksgade 32.

KØDKONTROLLENS FØRSTE AFSNIT.

1891— 1896.

FTER Bestemmelsen traadte den nye Kødkontrol altsaa i Virksomhed den 1. Januar 1891. Ret længe fik den dog ikke Lov til at virke i Fred. Allerede først i Februar blev det galt. To navngivne Familier sagdes at være blevne syge efter Nydelsen af Kødet af en Fedekalv, der havde faaet Hovedstemplet uden noget Tillægsstempel, og Borgerforeningen indvarslede til Møde om Sagen. Dette afholdtes den 5. Februar, og forskellige Talere drog stærkt til Felts mod Kødkontrollen, og det diskuteredes stærkt, om Kontrollen ikke burde skærpes og navnlig om ikke Kødet burde klassificeres. Man endte med at nedsætte et Udvalg bestaaende af Borgerforeningens Bestyrelse, der fik Ret til at supplere sig med Mænd udenfor Foreningen, til at foretage en Henvendelse til Byraadet. Allerede den 12. Februar forelaa denne i Form af en Skrivelse, hvori man ankede over Kødkontrollen, der saa langt fra yder Forbrugerne nogen Sikkerhed for, at de faa godt og spiseligt Kjød, at den endog muliggjør Salg af Kjød, der helst burde gøres fuldstændig ubrugeligt. Aarsagerne til, at Kødkontrollen ikke fungerer, som den skal, søger man i følgende Omstændigheder:

1. at der mangler tilstrækkelig fagmæssig Assistance ved Kontrollen,
2. at Kødet ikke fremstilles for Kontrollen, som Vedtægten foreskriver, i store Stykker med Lunge, Lever og Hjerte vedhængende, samt at Milten ikke skal medbringes.
3. at Kødet ikke klassificeres ved 2 Stempler, hvoraf det ene antyder, at

Kødet kan nydes uden Fare, selv i raa Tilstand, det andet, at det skal koges eller steges godt, før det nydes,

4. at det uspiselige Kød ikke straks overhældes med Petroleum,
5. at Stemplerne ikke hver Dag forandre Dato,
6. at Kroppene ikke stemples paa visse forud bestemte Steder, og
7. at frossent Kød kan fremstilles for Kontrollen.

Med Hensyn til det første Punkt bemærkede Udvalget, at de herboende Dyr læger havde faaet deres veterinære Uddannelse paa en Tid, da der næppe blev lagt saa megen Vægt paa Kødundersøgelser som nu for Tiden, og at »Slagterne langt bedre end Dyr lægerne ere i Stand til at bedømme, om Kjød under visse Forhold er af Kreaturer, der have lidt af Sygdomme, navnlig bestemte Arter«. Man tilraader derfor, at der ansættes en Slagter, som Assistanse ved Kødkontrollen. Den lange Skrivelse sluttede med følgende Henvendelse:

»Disse Bemærkninger tillade vi os i al Ærbødighed paa det stærkt besøgte Mødes Vegne at henstille til det højtærede Byraads velvillige Overvejelse og eventuelle Foranstaltning, indtil et offentligt Slagtehus i en forhaabentlig ikke altfor fjern Fremtid kan blive opført her i Fredericia.«

Den 17. Februar afgav Dyr lægerne deres Erklæring, der i Hovedsagen gik ud paa, at det var for tidlig at kritisere Kødkontrollen, der endnu kun havde været i Virksomhed en Maaned, og at man ikke kunde indrømme, at der allerede trængtes til Forbedringer. Man mente, at Kontrollen i det hele bød god Sikkerhed. Det lige saa lange Indlæg fra Dyr lægernes Side endte med et velment: Skomager bliv ved din Læst! til det kritiserende Udvalg.

Den 4. Marts forelaa Sagen for Byraadet og henvistes af dette til Sundhedskommissionen med Anmodning om særlig at have Opmærksomheden henvendt paa Forholdet med Stemplingen. Ogsaa i dette Byraadsmøde blev Ønskeligheden af et offentligt Slagtehus stærkt fremhævet. Sundhedskommissionen fastholdt imidlertid den bestaaende Ordning og mente, man burde indhente nogen mere Erfaring, inden man skred til Forandringer.

I Byraadsmødet den 4. Maj 1892 rejste daværende Medlem af Byraadet Korpslæge *Vogelius* paany Sagen, idet han stillede Forslag om Nedsættelse af et Udvalg til at undersøge, hvorvidt Kødkontrollen i det forløbne Aar havde været hensigtsmæssig og til eventuelt at fremkomme med Forslag til Kødkontrollens Omændring eller Forbedring.

Under den paafølgende Debat hævdede Dr. *Vogelius* bl. a., at Kon-

kurrencen havde tvunget Dyr lægerne til at fravige den oprindelig fastsatte Takst, saaledes at der nu kun betaltes 25 Øre for et stort og 10 Øre for et lille Kreatur, og at der saas gennem Fingre med, at de paabudte Organer ikke altid medfulgte ved Kroppenes Stempling. I det hele taget var den eksisterende Ordning uheldig, og som et Bevis herpaa anførte Doktoren, at Slagterne, naar Dyr lægen gjorde Mine til at ville bruge Tillægsstemplerne, truede med at tage Kødet tilbage og gaa hen til Konkurrenten, en Trudsel, der som Regel — paastod Dr. Vogelius — var tilstrækkelig til at faa Dyr lægen til atter at lægge det famøse Tillægsstempel bort. Dr. Vogelius Forslag blev dog forkastet med 10 Stemmer mod 5.

Heller ikke indenfor Dyr lægerne selv var der Tilfredshed med den bestaaende Ordning. Den 26. August 1893 tilskrev Dyr læge Christensen Sundhedskommissionen med Forslag om, at Kontrollen skiftevis skulde besørges af de to Dyr læger, medens den andens Stempler i den paagældende Maaned depone-redes paa Politistationen. Der blev dog intet Hensyn taget hertil, saa lidt som til et i November samme Aar fornyet Andragende, hvori Christensen stærkt beklager sig over at blive skudt til Side og hævder, at Konkurrencen har en uheldig Indflydelse paa Kontrollen.

1893 var i det hele taget et livligt Kødkontrol-Aar. I Byens Blade førtes en ivrig Polemik for og imod Kødkontrollen, en Polemik, der endogsaa forplantede sig til »Jyllandsposten« i Aarhus. I Anledning af en Udtalelse af Borgmester Scharling om, at »Kødkontrol uden Slagtehus er Humbug«, skriver en Indsender, en Hr. Welsch, i Jyllandsposten for den 26. August 1893, »at det er rimeligt nok, at det er saaledes i Fredericia, hvor man lader Dyr lægerne konkurrere med hinanden som Kødkontrollører, saaledes at den, der kontrollerer billigst og Slagterne mest til Behag, faar disses Søgning.« En saadan Kontrol finder Hr. Welsch ikke alene umulig, men »enestaaende i alle Verdens Riger og Lande«.

Koncurrencen maa ogsaa være bleven haardere og haardere, thi i August 1894 tager Dyr læge Christensen det energiske Skridt at tilbyde at indbetale 900 Kr. i Kæmnerkassen aarlig, hvis han maatte blive eneberettiget til at udøve Kødkontrollen, »som Ousen mere og mere sætter mig ud af«. Et Tilbud, som der dog ikke blev taget Hensyn til.

I Byraadsmødet den 3. Juni 1893 stillede Korpslæge Vogelius paany Forslag om Nedsættelse af et Udvalg til Undersøgelse af Kødkontrollen, men fik atter sit Forslag forkastet, denne Gang med 10 Stemmer mod 3. Først

den 6. November 1895 kronedes den utrættelige Doktors Bestræbelser med Held, og det vedtoges at nedsætte et særligt Udvalg til sammen med Sundhedskommissionen at overveje en Ordning af Kødkontrollen. Hertil valgtes Dr. *Vogelius*, Bankdirektør *Madsen* og Postekspedient *Jørgensen*. Den 20. Oktober 1896 afgav dette Udvalg Indstilling, og i Byraadsmødet den 4. November vedtoges denne, der gik ud paa fra 1. Januar 1897 at ansætte en autoriset Dyrlæge til Udførelsen af Kødkontrollen efter et derom fastsat Regulativ og iøvrigt assistere Sundhedskommissionen mod en aarlig Løn af 1500 Kr., stigende hvert 3die Aar indtil ialt 1800 Kr., saaledes at den Dyrlæge, der her beskikkedes, skulde forpligte sig til ikke at udføre nogensomhelst privat Dyrlægepraksis og skulde underkaste sig en for ham udfærdiget Instrux.

Den 16. December ansattes Dyrlæge *Christensen* i dette Embede, og dermed slutter Fredericia Kødkontrols første Afsnit. En af de værste Ulæmpen, der havde kendetegnet denne Periode, nemlig de to Dyrlægers indbyrdes Konkurrenceforhold, var dog forinden bleven hævet gennem Dyrlæge Ousens Død. *Christensen* var saaledes alene tilbage, idet Byens tredje Dyrlæge, Hr. *Mortensen*, ikke ønskede at fungere som Kødkontrollør. Det fortjener at fremhæves, at *Christensen* gjorde, hvad han formaaede for at dygtiggøre sig til sin Gerning, bl. a. ved i en Maaned at tage til København for at gennemgaa en mere speciel Uddannelse. At Byen i det paagældende Tidsrum var fuldstændig uden Kødkontrol, bliver en Sag for sig.

Medens det af Dyrlægerne i Fællesskab lejede Lokale hidtil som anført havde været i Porten til Ejendommen Danmarksgade Nr. 32, var der heri sket Forandring samtidig med Torvets Flytning fra Danmarksgade til Købmagergade, der fandt Sted 1. November 1895. Da Lokalet i Danmarksgade nu ikke mere laa bekvemt for de torvesøgende, lejede Dyrlæge *Christensen* — *Ousen* var imidlertid død — Lokale i Ejendommen, Købmagergade Nr. 46 hos Kurvemager *Schultz*. Forholdene var imidlertid her saa ubekvemme og Lokalet saa lille, at det faktisk aldrig toges i Brug, men Stemplingen foregik rundt i Købmandsgaardene, indtil det nye Kødkontrollokale, der blev lejet ved Sundhedskommissionens Foranstaltning, toges i Brug.

Om dette Afsnit af Kødkontrollens Historie er der gennem de 6 Aar, det varede, bleven sagt mange onde og haarde Ord, og helt uberettiget har de jo sikkert heller ikke altid været. Ordningen *var* uheldig, og en virkelig

Kødkontrol i moderne Forstand var en Umulighed paa det givne Grundlag. Som alt nyt, der griber ind i Folks Erhvervsvirksomhed og til Tider kan virke hæmmende paa tilvante Rettigheder, blev Kødkontrollen hurtig Genstand for Mistro og Misfornøjelse. At den ofte af Slagterne blev betragtet som et uberegtiget Indgreb i deres frie Næringsret er sikkert hævet over al Tvivl. Og da Slagterne ikke, eller da i hvert Fald ikke dem alle, paa den Tid var anderledes eller bedre, end Mennesker i Almindelighed er, ligger det her at antage, at Kødkontrollørernes i Forvejen vanskelige Opgave næppe altid er bleven dem lettet af Slagterne. Der gaar endnu Sagn om, hvorledes man byttede Lever og Lunger om og paa alle Maader »pyntede« de ikke helt dadelfri Kroppe for derigennem at opnaa det attraaede 1ste Klasses Stempel.

Imidlertid maa det overfor det hyppige til Tider næsten epidemisk optrædende Angreb i Byens Blade erindres, at Kødkontrollen var saa uheldig stillet, at den blev angrebet baade af Venner og af Fjender. Vennerne angreb den, fordi de vilde have en bedre og mere fyldestgørende Ordning, medens Fjenderne skadefro fremhævede dens Mangler og Misgreb for derigennem at belyse, at den ingen Nytte var til og derfor lige saa godt kunde afskaffes.

Nogen Nytte har den sikkert gjort, og det allerværste Kadaverkød, der i Fortiden aldeles uhindret kunde falbydes som »bedste Oksekød« eller »Kødet af en ualmindelig fed Hest«, maa den dog vistnok formodes at have holdt borte fra Markedet.

KØDKONTROLLENS ANDET AFSNIT.

1897—1911.

ED Byraadets Vedtagelse den 4. November 1896 traadte Kødkontrollen ind i sit andet Afsnit, der med faa og kun lidet betydende Ændringer vedvarede uforandret indtil den 2. September 1911, da det offentlige Slagtehus toges i Brug.

Den nye Ordning traadte i Kraft fra 1. Januar 1897, medens det Regulativ, der skulde danne det retsgyldige Grundlag for Ordningen, først blev færdigt fra Byraadets Haand den 1. Marts 1897.

Dette Regulativ fik følgende Ordlyd:

»I Henhold til den Sundhedscommissionen ved Justitsministeriets Bekendtgørelse af 5. Maj 1890 givne Bemyndigelse, fastsættes herved følgende Bestemmelser:

1.

Alt til Forhandling paa Fredericia Grund, i Butik, paa Torv eller ved Ombæren i Husene, fremstillet ferskt Kjød af Heste, Kvæg, Kalve, Faar, Lam og Svin, skal forinden være undersøgt med Hensyn til dets Spiselighed og derom være forsynet med behørigt Kontrolstempel.

2.

Kontrolstemplet er for fuldkommen sundt Kjød (1ste Klasse), en oval Kreds omkring Bogstaverne F og K, mellem hvilke Fredericia Vaabenmærke.

For Kjød, der kun bør spises i stærkt kogt Tilstand (2den Klasse) anvendes et trekantet Stempel, hvori Bogstaverne F og K og et 2 Tal.

For Kjød af Dyr, som var omkommet før det blev slagtet (selvdødt), benyttes, for saa vidt det i det Hele taget kan benyttes til Menneskeføde, et firkantet Stempel, hvori Bogstaverne F, K og D.

3.

Overtilsynet med Kontrollen foretages af et Udvalg paa 2 Medlemmer, hvoraf Sundhedscommissionen vælger det ene Medlem, Byraadet det andet.

Selve Kontrollen udføres af en af Byraadet, paa Sundhedscommissionens Indstilling antagen Dyr læge. Denne antages med $\frac{1}{4}$ Aars Opsigelse og med en aarlig Løn af 1500 Kr., som udbetales af Kæmnerkassen maanedsviis.

Dyr lægen har ikke Krav paa noget Alderstillæg*) og maa ikke befatte sig med nogen som helst privat Praksis, og ej heller paatage sig andre private Forretninger uden Byraadets Samtykke. Og skal han iøvrigt assistere Sundhedscommissionen, hvor denne maatte ansee det for fornødent.

4.

Kontrollen paa Torvedagene maa kun foregaa paa den af Byraadet indrettede Kontrolstation. Denne skal holdes aaben hver Torvedag i Tiden fra 1ste April til 1ste Oktober fra Kl. $6\frac{1}{2}$ —11 Formiddag og fra 1ste Oktober til 1ste April fra Kl. $7\frac{1}{2}$ —11 $\frac{1}{2}$. For Byens Slagteres Vedkommende foregaaer Undersøgelsen i de respektive Slagterier indenfor Voldene efter 8 Timers forudgaaet Varsel.

5.

Stort Kvæg og Heste skulle føres til Kontrolstationen i ikke mindre Dele end Fjerdedele; Kalve, Faar, Svin og Lam skulle fremstilles udelte. Dyr lægen har Ret til, naar han forlanger det, at syne de til Slagtning bestemte Kreaturer før Nedslagtingen. Heste skulle altid synes inden de slagtes, og for saa vidt dette Syn ikke foretages af den kontrollerede Dyr læge selv, skal

*) Denne Bestemmelse i aabenbar Modstrid med Byraadsvedtagelsen den 4. November 1896 skyldes, at det oprindelige Forslag var affattet saaledes. Ved en Fejltagelse gik dette Udkast i Trykken uden den vedtagne Ændring, og Fejlen bibeholdtes mærkelig nok i et senere Optryk i 1898. Dyr lægen fik dog uhindret heraf sine Alderstillæg hvert 3die Aar.

der fra anden Dyrlæge foreligge behørig Attest om Dyrets Sundhedstilstand. De til de paagældende Kroppe hørende indre Organer, nemlig Hjerter, Lunge og Nyre skulle altid vedhænge i deres naturlige Forbindelse, medens Lever, Milt og Tunge og for Hundyrets Vedkommende Bøen (Kalvereden) skulle medfølge. Ved Eftersynet i Slagterierne skulle tillige Indvolde og alle indre Organer være tilstede i deres naturlige Forbindelse.

Ere nogle af de foran nævnte Organer eller Dele af Kjødet borttagne, skal Dyrlægen alene af den Grund nægte at stemple det. Og maa enkelte Dele af et Kreatur ikke stemples, undtagen hele Kreaturet er undersøgt under Et.

6.

For Undersøgelsen og Stemplingen betales efter følgende Takst:

For en Hest	2 Kroner,
- 1 stort Stykke Hornkvæg	75 Øre
- 1 Kalv over 100 Pd.	50 -
Mindre Kalve, Lam og Svin	25 -

Betalingen erlægges ved Kontrolmærker à 25 Øre, som faas i Ark à 50 Stykker paa Kæmnerkontoret for en Pris af 11 Kr. 25 Øre Arket. Undersøgelsen maa først foretages, efter at Dyrlægen har modtaget og kasseret Kontrolmærkerne, og kunne disse ikke fordres tilbage, hvad enten Stempling finder Sted eller ikke. Eftersynet af levende Heste, der er bestemte til Slagtning, foretages uden Ekstrabetaling paa Kontrolstationen, naar denne er aaben, ellers betales den ekstra med 2 Kontrolmærker.

7.

Kjød, der befindes utjenligt til Menneskeføde, bliver tilbageholdt, og Kontrollen uskadeliggjør det, uden at der af Ejeren kan fordres Erstatning for Kjødet.

8.

Dyrlægen skal føre en Journal over de afholdte Forretninger, hvori anføres Undersøgelserens Resultat. Denne Journal autoriseres af Udvalget. Inden den 4de i hver Maaned afleverer Dyrlægen de af ham i den foregaaende Maaned for Stempling modtagne Kontrolmærker tilligemed Regnskab over disse til Udvalget, der, efter at have gennemgaaet og attesteret dette, afleverer det til Kæmnerkontoret.

Der kan her straks anføres, at det firkantede Stempel ingensinde blev

bragt til Anvendelse, idet man med den stigende Forstaaelse af Kødkontrollens Betydning hurtig kom til Erkendelse af, at der for Kød, der overhovedet skulde anvendes til Menneskeføde, kun kunde regnes med de to Hovedformer, 1ste og 2den Klasse, medens alt andet Kød burde uskadeliggøres.

Ved Anskaffelsen af et nyt 2den Klasses Stempel forandredes Formen til en opadvendende Trekant med Betegnelsen »2. K.« i Spidsen, uden at der herom vides at være truffen nogen officiel Bestemmelse.

Til Medlem af Oversynet med Kontrollen, *Kødkontroludvalget*, som det kom til at hedde, valgte Sundhedskommissionen for sit Vedkommende Stadsfysikus, Dr. med. *Langgaard*, medens Byraadet valgte Korpslæge *Vogelius* som en naturlig Paaskønnelse af hans Fortjeneste af hele Sa-

valgtes Sparekassebogholder *Alex. Jacobsen* i Udvalget. Han afløstes i 1906 af Fabriksdirektør *Carl M. Cohr*.

I Indstillingen af 20. Oktober 1896 havde Sundhedskommissionen bestemt fraraadet at leje Lokale paa mere end højst 2 Aar ad Gangen af Hensyn til det offentlige Slagtehus, »der bør opføres saa snart ske kan«.

Den 3. Marts 1897 behandlede Byraadet Spørgsmaalet om Tilvejebringelsen af Kontrollokale. Da Torvet fra 1897 igen var bleven flyttet fra Køb-

Kontrollokalet paa Axelstorvet.

gens Ordning. Dr. *Vogelius* valgtes til Udvalgets Formand. Dr. *Langgaard* vedblev at være Medlem af Udvalget, lige til dette ved den nye Ordning, der traadte i Kraft fra September 1911, ophævedes.

Da Dr. *Vogelius* i Slutningen af 1898 nedlagde sit Hverv som Medlem af Byraadet og forlod Byen, indvalgtes Avlsbruger *Devantier* i Januar 1899 i Udvalget i hans Sted, og Dr. *Langgaard* blev dettes Formand.

I Januar 1900 ind-

magergade og henlagt til dets nuværende Plads, Akseltorvet, laa det nær at søge Kontrollokale tilvejebragt her, og Kødkontroludvalget forelagde et Tilbud fra Bagermester Honoré om at ombygge sin Ejendom, Jyllandsgade 49, saaledes at der her kunde tilvejebringes Kontrollokale med Indkørsel fra Købmagergade og Udkørsel til Jyllandsgade. Lejen var 500 Kr. aarlig for et Tidsrum af 10 Aar.

Sundhedskommissionen kunde anbefale selve Planen, men fandt Lejen for høj og maatte navnlig fraraade det 10-aarige Lejemaal. Sagen vistes derefter tilbage til Udvalget til fornyet Forhandling med Bager Honoré.

Den 17. Marts forelagdes den igen, og nu lød Honorés Tilbud paa 400 Kr. for et 10-aarigt Lejemaal, 450 Kr. for 5 Aar og 500 Kr. for 2 Aar.

Man valgte det sidste, og Lejemaalet traadte i Kraft fra 1. Oktober 1897 og vedvarede uafbrudt til 1. Oktober 1910 — stadig til de 500 Kr. i aarlig Leje.

Den menneskelige Træskhed kom ret hurtig frem ogsaa overfor den nye Form for Kødkontrol, og den 17. September 1898 tilskrev Kontrollens Oversyn Sundhedskommissionen saaledes:

»Da Udvalget har erfaret, at Slagterne, naar de erholde deres Kjød stemplet med trekantet Stempel, da strax udviske dette, saa kun den blaa Farve kan ses, tillader Udvalget sig at foreslaa følgende Ændring i Regulativ for Fredericia Kjødkontrol:

Til Punkt 2 føjes:

»Det ovale Stempel skal altid paastemples med blaa Farve, det trekantede og firkantede med rød Farve.«

Samtidig skal man oplyse, at Dyr lægen stadig stempler Kjødet rundt i Købmandsgaardene, hvilket han formener sig berettiget til ifølge Affattelsen af Punkt 4 i Regulativet.

Udvalget foreslaar derfor tilføjet til Punkt 4:

»Landslagtere, som ønske Kjød stemplet udenfor den Tid, hvori Kontrolstationen er aaben, maa efter 4 Timers forudgaaet Varsel, bringe Kjødet til Stationen, hvor det da kontrolleres af Dyr lægen. For en saadan Kontrol erlægges extra 4 Mærker for indtil $\frac{1}{2}$ Time, og tilkommer der Dyr lægen herfor 67 $\frac{0}{0}$, og den ved Kontrollen assisterende 33 $\frac{0}{0}$. Al Kjødstempling udenfor Slagterierne og Kontrolstationen er forbudt og ugyldig.«

Disse Ændringer tiltraadtes af Sundhedskommissionen og traadte i Kraft fra 1. Januar 1899. Derimod kunde Sundhedskommissionen ikke tiltræde

et i samme Skrivelse fremsat Forslag om at tilpligte Kødkontrolløren til tillige at foretage Stempling i Slagterierne paa det saakaldte Christiansberg.

Efter Indstilling af Udvalget forhøjedes Afgiften for Svin fra 1. Januar 1903 til 50 Øre. Det kneb nemlig med at holde den Balance, der hidtil havde kendetegnet Kødkontrollens Virksomhed, nemlig et mindre Overskud. Om Grunden hertil hedder det i Udvalgets Skrivelse til Byraadet om denne Sag, at den maa søges, dels i Dyrlægens stigende Løn, dels deri at Salget af Kontrolmærker er gaaet ned som en Følge af, at der er bleven oprettet flere Udsalg af ferskt Kød fra udenbys Slagterier, »der tilsammen afsætter mindst 50,000 Pund Kjød aarlig, hvorved Byens og Omegnens Slagtere, der benytte Kjødkontrol her, maa indskrænke Slagtningen af Kreaturer og derved foranlediger en Mindreindtægt for Kødkontrollen«.

Endnu kan om dette Afsnit af Kødkontrollens Virksomhed anføres, at man i Slutningen af 1897 indgik paa at kontrollere og plumbere Pølser for en herværende Slagter, der tillige drev Pølsefabrikation; en Virksomhed der dog hurtig ophørte, da den paagældende Forretning gik fallit. Ordningen, der blev lagt til Grund for dette Forhold, indeholder efter Datidens Forhold meget strenge Bestemmelser. Det paagældende Slagteri og Udsalgssted stilledes under direkte Kontrol af Kødkontroludvalget og Sundhedskommissionen, der til enhver Tid havde Ret til Adgang og til at udtage Prøver saavel af Kødvarer som af Pølser eller Pølsemad. Ethvert Paalæg af saadanne kontrollerende Personer skulde uvægerlig efterkommes, kun 1ste Klasses Kød maatte anvendes, og hidrørte det fra andre Steder, skulde det være ledsaget af fornøden Dyr lægeattest. I Tilfælde af Overtrædelser af de givne Bestemmelser, skulde Overtrædelserne paa den paagældendes Bekostning offentliggøres 3 Gange i samtlige Byens Blade, og Slagteren ifaldt en Bøde paa 200 Kr. til Byens Fattigkasse, uden Hensyn til den Straf, han iøvrigt efter Lovgivningen maatte paadrage sig.

Afgiften for Plomberingen blev fastsat til 1 Kr. pr. 100 Pund Pølse og for Følgeattest ligeledes 1 Kr.

Den 15. December 1909 indgav Dyr læge Christensen Ansøgning om Afsked paa Grund af Alder og Svagelighed og fratraadte til 1. Januar 1910.

Da Sagen om Opførelsen af det offentlige Slagtehus paa dette Tidspunkt var stærkt fremme, vedtog man ikke at besætte Pladsen som Kontrollør paany, men foreløbig at lade Kontrollen udføre ved Konstitution.

Dyr læge *Mortensen* gik ind paa foreløbig at bestride Forretningerne,

men fratraadte allerede 1. Juli 1910, da han ikke ønskede at fortsætte. Hr. Mortensens Assistent, Dyrlæge *Sjørlev*, blev derefter konstitueret og fungerede indtil 1. Januar 1911, da den nyansatte Slagtehusinspektør, Hr. *C. V. Clausen*, tiltraadte sit Embede og samtidig overtog Kødkontrolforretningen, indtil Slagtehusets Drift kunde paabegyndes.

Vil man nu spørge om Nytten og Betydningen af dette Afsnit i Kødkontrollens Historie, maa man vistnok med fuld Beføjelse kunne besvare dette paa samme Maade, som Udvalget allerede i 1902 besvarede en lignende Forspørgsel fra en anden Kommune, nemlig:

»at Fredericia Kjødkontrol, saavidt vi kunne skjønne, har været til stor Nytte for Forbrugerne af Kjød, idet det har vist sig, at mange Kreaturer tidligere maa være blevne solgte og benyttede til Menneskeføde, uagtet de efter de nu indhøstede Erfaringer burde have været kasserede som ikke tjenlige, ja, endog sundhedsfarlige, ligesom der gennem Kontrollen kan føres et langt bedre Tilsyn med Slagterierne, end der før Kontrollens Indførelse fandt Sted.«

FREDERICA OFFENTLIGE SLAGTEHUS.

GENNEM lange Tider har Opførelsen af et offentligt Slagtehus i Fredericia saaledes staaet paa Dagsordenen. Det er ikke bleven til i et Øjebliks overilet Stemning eller letvakt Begejstring; men man har tværtimod lige fra første Færd haft Blikket rettet mod dette Maal og været klar over, at en virkelig tilfredsstillende og helt igennem betryggende Kødkontrol kun kunde opnaaes i Forbindelse med Opførelsen af et offentligt Slagtehus. Naar desuagtet saa lang Tid skulde hengaa før Planen blev til Virkelighed, har Grundene hertil været forskellige. Fra først af er det vel rimeligt at antage, at man er vejet tilbage for en saa stor Bekostning til et Formaal, hvis Betydning man vel erkendte, men hvis Nødvendighed man dengang, naar alt kommer til alt, dog ikke var helt sikker paa. Stærkt medvirkende har det sikkert ogsaa været, at man frygtede for at gribe forstyrrende ind i den frie Næringsdrift. Senere, da Synspunkterne paa dette Punkt ændrede sig, og den almindelige Opfattelse mere og mere satte *Samfundets* Ret og *Samfundets* Tarv over den enkeltes, traadte andre Momenter hindrende i Vejen. Der frembød sig andre kommunale Opgaver, hvis Løsning trængte sig foran, og det offentlige Slagtehus maatte derfor, som den Ting, der vel var et Gode, men dog ingen absolut Nødvendighed, træde i Baggrunden og vente paa bedre Tider. Af saadanne større kommunale Arbejder kan nævnes Opførelsen af den nye Skolebygning i 1898, Udvidelsen af Gasværket i 1900, Omændringen af Byens Kloakvæsen i 1903 og Opførelsen af det kommunale Elektricitetsværk i 1908.

Der blev i den mellemliggende Tid gjort i hvert Fald et Forsøg paa

at løse Spørgsmaalet ad privat Vej, et Forsøg, der ganske vist ikke lykkedes, men som der dog kan være Grund til at nævne her.

I Byraadsmødet den 6. Februar 1896 forelaa et Andragende fra daværende Byraadsmedlem, Telegrafist F. O. Jensen, paa et Konsortiums Vegne om Koncession paa Oprettelsen af et offentligt Slagtehus, der tillige skulde være Eksportslagteri. Andragendet henvistes til det om Kødkontrollens Ordning nedsatte Udvalg.

Det behandledes igen i Byraadsmødet den 11. Marts s. A., hvor Andragendet forelaa nærmere udformet. Der ansøgte om Koncession for et Tidsrum af 30 Aar. En ca. 20,000 □-Al. stor Grund ønskedes overladt gratis mellem Kongensgade og Dronningensgade, Syd for Garnisonssygehuset, og Kommunen skulde lægge Gas-, Vand- og Kloakledninger til Grundens Grænse. Endvidere skulde der gennem Ændringer i Sundhedsvedtægten indføres Slagte- og Kontroltvang for Byslagterne og Kontroltvang for Landslagterne.

Taksterne foresloges ansat for en Hest 3 Kr., for en Okse 2 Kr. 25 Øre, for Svin 1 Kr. 50 Øre, for Fedekalve 75 Øre og for Spædekcalve, Lam og Faar 30 Øre.

Til Eksportslagteriet skulde Taksterne være for stort Kvæg 1 Kr., for Svin 75 Øre og for Lam 15 Øre.

Udgifterne til selve Slagteriet anslog Konsortiet til ca. 100,000 Kr., hvoraf man allerede disponerede over de 30,000 Kr., medens Resten ventedes tegnede som Aktier eller Andele.

Sagen henvistes paany til Udvalget, der indhentede Sundhedskommissionens Erklæring. Denne, der blev afgiven den 17. Maj, gik ud paa, at man erkendte, »at Kødkontrol paa virksomste Maade kun kan udøves gennem offentlige Slagtehus, men at man tillige er af den Anskuelse, at selve Kontrollen ikke bør være undergivet privat Entreprise«.

Den 20. Juni afgav Udvalget Indstilling i Sagen, »at man ikke for Tiden kan tilraade at bevilge Andragendet i sin nuværende Form, navnlig da man maa slutte sig til den af Sundhedscommissionen udtalte Anskuelse, at selve Kjødkontrollen ikke bør være underkastet privat Entreprise«.

I Mødet den 3. Juni tiltraadte Byraadet denne Indstilling, og dermed var altsaa Andragendet afslaaet.

I Aarene 1897—98 syntes det en Tid, som om Spørgsmaalet skulde blive løst gennnm et Samarbejde med Omegnens Landboere. De Hindringer, der paa den Tid lagdes i Vejen for Kreatureksporten til Tyskland, førte til

Oprettelsen af Eksportslagterier rundt om i Landet, og den 1ste Marts 1897 holdt Bestyrelserne for Børkop og Fredericia Omegns Landbrugsforening, Elbo Herreds Landboforening samt Fredericia Handelsforening et Møde angaaende Oprettelsen af et Kreatur-Eksportslagteri i Fredericia. Den overvejende Stemning paa dette Møde var for Oprettelsen af et saadant, men man mente, at Tanken kun lod sig realisere ved at Byen oprettede et offentligt Slagtehus, hvormed Eksportslagteriet kunde sættes i Forbindelse.

Endnu samme Dag indsendtes et Andragende til Byraadet, om at »tage denne for Land og By saa vigtige Sag til Behandling paa førstkommende Byraadsmøde, for at samme hurtigst kan realiseres, og imødesees et gunstigt Resultat og Svar«.

Andragendet behandledes i Byraadsmødet den 3. Marts, og der nedsattes her et Udvalg til nærmere at forhandle med de tre Foreninger. Dette Udvalg kom til at bestaa af *Borgmesteren*, Tømmerhandler *Valeur*, Bankdirektør *Madsen*, Dr. *Vogelius* og Arkitekt *Bjerre*.

Den 17. Marts afholdtes ekstraordinært Byraadsmøde, og her afgav det nedsatte Udvalg en foreløbig Redegørelse for de med de paagældende Foreninger førte Forhandlinger. Det fremgik af disse, at det ikke var Meningen at bygge noget større Eksportslagteri, men kun at faa et midlertidigt Sted for Slagtning til Eksport, hvilket jo var noget ganske andet, end hvad Byraadet oprindelig var gaaet ud fra var Meningen. Spørgsmaalet blev derved reduceret til den rent kommunale Form, om man vilde bygge et offentligt Slagtehus, der tillige paa visse Dage kunde stilles til Landboernes Disposition. Da dette sidste ikke krævede andre eller større Rum — maaske alene Plads til en Afkølingsmaskine undtaget — var Udvalget mest stemt for at fortsætte Arbejdet paa det saaledes givne Grundlag, og Byraadet sluttede sig hertil. Noget Resultat kom man imidlertid ikke til.

I Marts 1898 levede Sagen op paany. I Byraadsmødet den 2. Marts søgte og fik det nedsatte Udvalg Bemyndigelse til at anvende det fornødne Beløb til Udarbejdelse af Planer og Overslag til et offentligt Slagtehus, der tillige skulde indrettes til Eksportslagteri, *hvis fornødent Tilskud kunde faaes fra Staten*.

Den 7. Marts holdtes Møde med de to Landboforeninger og Handelsforeningen, og man vedtog her at sende en Deputation til København for at forhandle med Finansudvalget og Landbrugsministeren om Sagen.

Denne Deputation, der kom til at bestaa af *Borgmesteren*, Formanden

for Elbo Herreds Landboforening, Proprietær *N. M. Nielsen*, Møllersminde, og Formanden for Fredericia Handelsforening, Købmand *I. M. Jørgensen*, fik allerede den 9. Marts Foretræde for Finansudvalget, hvis Formand erklærede, at der allerede var disponeret over Fordelingen af Statstilskudet til alt eksisterende Andelsslagterier, saaledes at Fredericia ikke kunde erholde Tilskud, i altfald for Tiden — og Landbrugsministeren (*A. Hage*) gav derefter Deputationen samme Svar. I Henhold hertil besluttede Udvalget den 11. Marts at indstille til Byraadet, »at Sagen fremdeles stilles i Bero, saaledes at der ikke for Tiden bekostes Tegninger og Overslag, hvorimod Udvalget bliver siddende for kommende Tilfældes Skyld«.

I Byraadsmødet den 23. Marts vedtoges denne Indstilling, og dermed var ogsaa dette Projekt skrinlagt.

Spørgsmaalet var dog stadig fremme. Fra Tid til anden droges det frem; ganske vist kun for atter med et beklagende Skuldertræk at blive henvist til Fremtiden, men der holdtes dog Liv i det. Saaledes blev Sagen f. Eks. fremdraget i Sundhedskommissionens Møde den 11. August 1903.

I 1908 kom man endogsaa saa vidt, at Sundhedskommissionen ledsaget af Stadsingeniøren besaa forskellige Slagterier, men først med Efteraaret 1909 kom der for Alvor Liv i Tingene. Flere Omstændigheder blev her medvirkende til at fremtvinge en Afgørelse.

Et beklageligt Tilfælde vilde, at Kødet af et Kreatur »ved en Uagtsomhed« fik 1ste Klasses Stempel, uden, som det senere viste sig, at have kunnet tilkomme dette. Tilfældet foranledigede det af Byraadet valgte Medlem af Kød-kontroludvalget, Direktør *Cohr*, til i Skrivelse den 11. Oktober 1909 at henstille til Byraadet, »om ikke Tanken om et offentligt Slagtehus, hvilket findes i flere Byer af lignende Størrelse og der har vist sig tilfredsstillende for alle Parter, burde tages op til Drøftelse«. Sagen henvistes til Sundhedskommissionen, hvor den behandledes i Mødet den 15. Oktober. I samme Møde forelaa tillige et Andragende fra Slagterforeningens Bestyrelse, hvori der ansøgte om, at Slagterne selv maatte opføre et offentligt Slagtehus, forsaavidt Kommunen ikke ønskede at tage Sagen op.

Sundhedskommissionen besluttede derefter at overdrage til Overlæge *Skot-Hansen* at sammenkalde til et Møde med de interesserede Parter, Slagterforeningens Bestyrelse, Kødkontroludvalget og Stadsingeniøren.

Hertil kom yderligere, at Dyr læge Christensen den 16. December paa Grund af Alder og Svagelighed indgav Ansøgning om Afsked fra 1. Januar

1910, hvorved Tanken om en samtidig rationel Omordning af Kødkontrollen jo ganske naturlig maatte paatrænge sig og ogsaa lettere lod sig gennemføre.

Endelig kom hertil den Omstændighed, at det tidligere Lejemaal af Kødkontrollokalet i Jyllandsgade 49 blev opsagt til Ophør fra 1. Oktober 1910.

Det blev da besluttet at tage Sagen om et offentligt Slagtehus op, og det maa indrømmes, at den blev taget op med Kraft og Energi. Det blev overdraget Stadsingeniør *Bardram* at udarbejde et foreløbigt Projekt og Overslag til et offentligt Slagtehus, som skulde opføres for Kommunens Regning, idet man heller ikke nu mente at burde overlade Løsningen af denne Opgave til det private Initiativ.

Pladsen som Dyr læge ved Kødkontrollen blev som tidligere nævnt besat ved Konstitution, og et midlertidigt Lokale lejet for Kontrollen i Dalegade 40, den tidligere Sodavandsfabrik, indtil Spørgsmaalet om Slagtehuset var endelig afgjort.

FORARBEJDER.

INDSTILLINGEN fra Stadsingeniøren, der kom til at danne Grundlaget for den senere Opførelse af det offentlige Slagtehus, forelaa den 23. Marts 1910 og behandledes i Sundhedskommissionens Møde den 1. April. Den gik ud paa, at et offentligt Slagtehus for en By af Fredericias Størrelse maatte baseres paa en aarlig Slagtning af ca. 2000 Stk. stort Hornkvæg, 6000 Stk. Smaakvæg, 2500 Svin, 2500 Faar og Lam og ca. 100 Heste. Ialt ca. $\frac{3}{4}$ Million Kilo Kød eller ca. 160 Gram pr. Indbygger pr. Dag. Den største daglige Slagtning, hvormed der maatte regnes pr. 1000 Indbyggere, var for stort Kvæg 0,8, for smaat Kvæg 2,4 og for Svin 1,8. For Fredericias Vedkommende vilde dette betyde henholdsvis 10 Stk. stort Kvæg, 30 Stk. Smaakvæg og 23 Svin som den største daglige Slagtning. I Henhold hertil maatte Slagtehallen indrettes med 6 Ophalingsspil, saa 6 Slagtere kunde slagte samtidigt, medens Svineslagteriet burde indrettes efter et lignende Forhold.

Med Hensyn til Slagtehusets Størrelse og Beliggenhed anførtes, at Størrelsen burde være ca. $\frac{1}{3}$ m² pr. Indbygger og Beliggenheden saaledes, at den ikke alene var bekvem for Slagterne og Publikum — af Hensyn til et muligt Udsalg af særlig behandlet, i raa Tilstand mindre godt Kød, — men ogsaa saaledes, at der herfra var let Adgang til Bane og Havn. Endvidere maatte Pladsen i sanitær Henseende være saaledes beliggende, at der kunde tilvejes bringes gode Afløbsforhold samt Forsyning med Vand og Belysning.

De Lokalteter, som det vil blive nødvendigt at tilvejebringe, anføres saaledes:

1. Slagtelokale for Heste, Hornkvæg, Smaakvæg og Svin.	7. Mødding og Affaldsrum.
2. Skolderum for Svin med Kedelrum.	8. Kødkontrol.
3. Tarmrenseri.	9. Opbevaringsrum.
4. Stalde.	10. Bolig for Opsynsmanden.
5. Sygestald.	11. Lokale for Dyr læge og Trikin-kontrol.
6. Destruktionslokale.	12. Opholdsrum og Toiletrum for Slagterne.

Slagtelokalerne bør indrettes saaledes, at Heste, Hornkvæg og Smaakvæg slagtes i samme Lokale; Svin i et andet, fra det første ganske adskilt. Svinene kan nemlig ved at rive sig løse forvolde Ulæmper, hvis der samtidig slagtes andre Kreaturer i samme Lokale, ligesom det er uheldigt, hvis Dampene fra Skoldekarret kan trænge ind i de andre Slagterum.

Svineslagteriet bør derfor anbringes i en særlig Bygning i Nærheden af Staldene. I den samme Bygning, men med Adgang udefra, kan indrettes Tarmrenseri.

I Staldene bør være særlig Stald til Heste og stort Kvæg og til Smaakvæg og Svin. Sygestalden behøver dog kun at være en enkelt Box. Destruktionslokalet kan være i samme Bygning, men med Adgang udefra.

Som Hoveddimensioner fastslås følgende omtrentlige Maai:

Slagtehus for Kvæg og Heste ca. 280 m².

Svineslagteri, Tarmrenseri, Kedelrum etc. ca. 140 m².

Stald, Folkelokale, Destruktionsrum etc. ca. 295 m².

Administrationsbygning med Bolig for Opsynsmanden (i Tagetagen) men ikke for Slagtehusinspektøren ca. 80 m².

Opbevaringshus ca. 60 m².

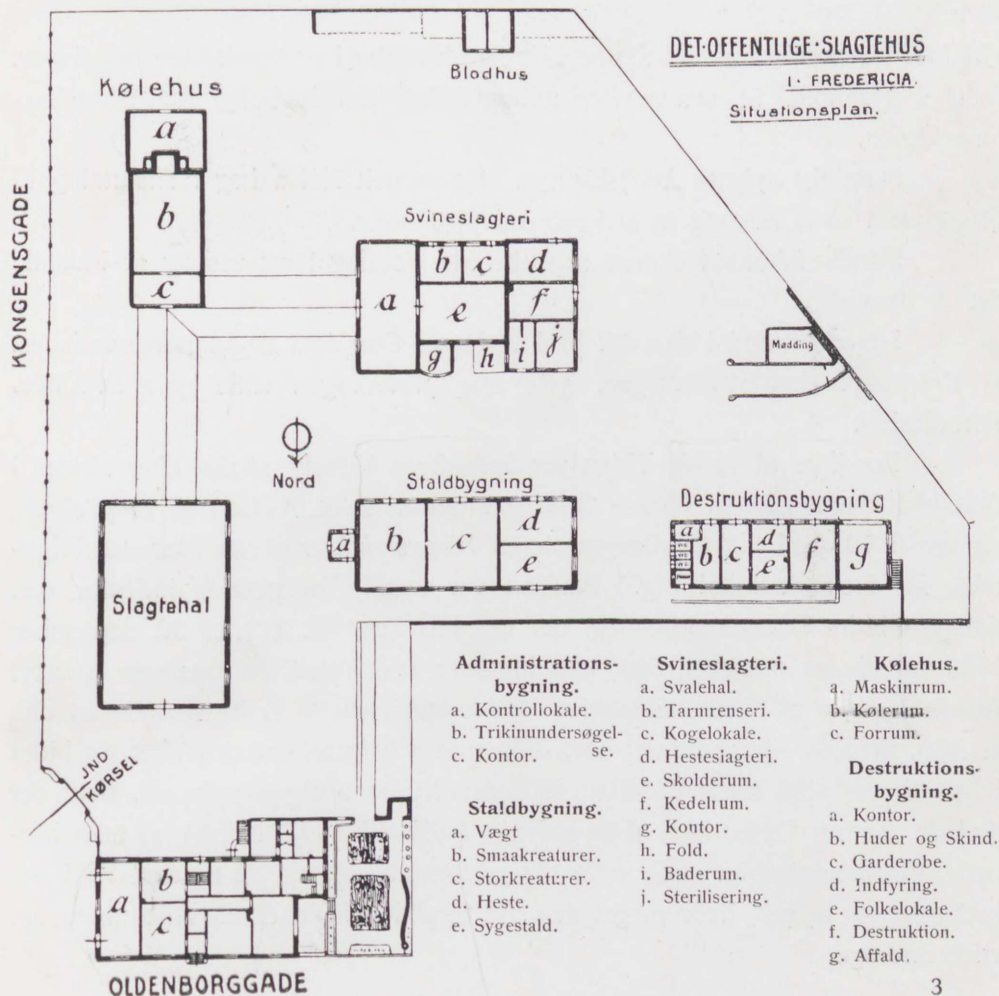
De til Anlægget medregnede Udgifter beregnes — foruden Grunden — til ca. 110,000 Kr. Driften ansloges til ca. 14,700 Kr. aarlig, hvortil udkræves, for at Anlægget skal kunne bære sig, Takster, der svarer til følgende Forhold: Stort Hornkvæg og Heste 2,50, Svin 1,50 og Smaakvæg 0,75.

Til Slagtehusets Beliggenhed var udset Pladsen mellem Kongensgade og Dronningensgade, Syd for Garnisonssygehuset (den samme som i sin Tid af det F. O. Jensenske Konsortium udsete).

Forslaget tiltraadtes i sin Helhed af Sundhedskommissionen og be-

handlede i Byraadsmødet den 6. April. Her kom der imidlertid Betæneligheder til Orde overfor den foreslaaede Beliggenhed, som man frygtede vilde virke generede for Garnisonssygehuset, og Sagen vistes tilbage til Sundhedskommissionen med Anmodning om fornyet Indstilling vedrørende Pladsens Beliggenhed. I Sundhedskommissionens Møde den 26. April enedes man om at foreslaa den nuværende Beliggenhed paa Hjørnet af Oldenborggade og Kongensgade, og i Mødet den 11. Maj sluttede Byraadet sig hertil, idet det samtidig overdroges Sundhedskommissionen paa det foreliggende Grundlag at lade udarbejde de fornødne Detailprojekter.

To Dage senere, den 13. Maj, holdt Sundhedskommissionen og Kød-kontroludvalget Møde om Sagen, og det overdroges her Arkitekt *Jespersen* af Fredericia at udarbejde detailleret Projekt og Overslag.

Allerede den 8. Juni forelaa dette og omfattede følgende Bygninger:

Slagtehus for Kvæg og Smaakreaturer ..	Kr. 23,000.00.
Svineslagteri og Kedelrum	» 22,800.00.
Staldbygning	» 12,000.00.
Destruktions- og Folkelokaler	» 9,900.00.
Administrationsbygning	» 20,000.00.
Gas, Vand og elektrisk Lys	» 3,000.00.
Vej- og Gadeanlæg	» 5,000.00.
Indhegning	» 3,900.00.
Kloaker	» 2,000.00.
Uforudset og Arkitekthonorar	» 9,600.00.

Ialt.. Kr. 112,000.00,

idet heri var medindbefattet det nødvendige Inventar i de forskellige Bygninger, samt i Henhold til senere Beslutning tillige Embedsbolig for Slagtehusinspektøren.

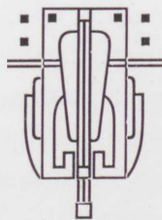
Samtidig oplyste Arkitekten, at et eventuelt Køleanlæg i Tilslutning til Slagtehuset vilde komme til at koste ca. 30,000 Kr.

Sundhedskommissionen approberede Forslaget og vedtog at indstille det til Byraadet.

I Byraadmødet den 15. Juni vedtoges Forslaget endeligt og saaledes, at Kølehuset skulde medtages, hvis Slagterforeningen vilde garantere dets Forrentning.

For ikke at spille Tiden var indenbyes Udvalg straks efter Mødet i Sundhedskommissionen bleven tilskrevet om at stille Pladsen til Disposition, og under 10. Juni tilskrev Borgmesteren *Finansministeriet* om Pladsens Frigørelse for Demarkationstvang. Pladsen var nemlig beliggende indenfor den tidligere indre Demarkationslinie, der vel ved Lov Nr. 212 af 30. September 1909 var bleven ophævet, men kun imod en ved Taksation nærmere bestemt Afløsningssum til Finansministeriet. I den ovennævnte Skrivelse anførtes det, at man, medens Spørgsmaalet sorterede under Krigsministeriet, efter de hidtil fulgte Regler altid uden Vederlag fik Demarkationstvangen ophævet, hvor det drejede sig om Opførelsen af Bygninger i offentligt Øjemed, og at man haabede, Finansministeriet vilde stille sig paa samme Maade. I modsat Fald udbad man sig oplyst, hvor meget den paa Grunden faldende Afløsningssum vilde andrage.

I Skrivelse af 17. Juni svarede Finansministeriet, at man paa Grund af de i Loven indeholdte Bestemmelser var udelukket fra at give Tilladelse til Bebyggelse, medmindre de fastsatte Afløsningssummer fuldtud berigtigedes. Disse vilde for de to Matr.-Nr., hvoraf Grunden bestod, ialt andrage 4,243 Kr. 52 Øre. Det overlodes Kommunen selv at bestemme, om man vilde betale kontant eller om man vilde udstede en Obligation med 1ste Prioritets Panteret for Beløbet. Man valgte det sidste, og den 28. Juli fremsendte Finansministeriet Udkast til den paagældende Obligation med Tilføjende, at man ikke kunde give Tilladelse til Byggearbejdets Paabegyndelse, før Obligationen var udstedt. Man skulde synes, at dette i og for sig var et noget overflødigt Forbehold at tage overfor en Kommune, der dog vel næppe kunde tænkes at ville løbe fra sine Forpligtelser bagefter; men at det ikke var nogen tom Formalitet fra Finansministeriets Side, fik man senere at mærke, idet Arbejdet virkelig gennem Politiet blev standset, fordi Obligationen ikke naaede at blive ordnet inden Arbejdets Paabegyndelse.

ARBEJDETS UDFØRELSE.

UNDER Udarbejdelsen af Planer og Overslag og alle de i Forbindelse dermed staaende betydelige Forarbejder var man bleven klar over, at det vilde blive nødvendigt at dele Arbejdets Udførelse i flere Entrepriser, dersom man skulde opnaa at faa hele Anlægget færdigt i rette Tid. Tillige vilde dette jo ogsaa samfundsmæssigt set betyde en Vinding, at Arbejdet blev fordelt paa saa mange Hænder som muligt, og i Sundhedskommissionens Møde den 20. Juni 1910 vedtog man at udbyde Arbejdet i 3 Parceller.

Den første Parcel omfattede Administrationsbygningen, og de laveste Tilbud var følgende:

Murerarbejdet	Kr.	9,850.00.
Tømrerarbejdet	»	5,389.00.
Snedkerarbejdet	»	2,490.00.
Malerarbejdet	»	890.00.
Blikkenslagerarbejdet	»	661.00.
Glarmesterarbejdet	»	350.00.
Gas-, Vand- og Sanitetsindlæg	»	852.00.

Senere toges Murertilbudet tilbage mod en Konventionalbøde paa 100 Kr. til Fredericia Hjælpekasse, og næstlaveste Tilbud paa 10,744 Kr. antoges i Stedet.

Den 15. Juli udbødes den anden Parcel, der bestod af Stald- og De-
struktionsbygningerne. De laveste Tilbud var her:

Murerarbejdet	Kr. 14,750.00.
Tømrerarbejdet	» 3,735.00.
Snedkerarbejdet	» 493.00.
Blikkenslagerarbejdet	» 633.00.
Malerarbejdet	» 340.00.
Glarmesterarbejdet	» 300.00.
Smedearbejdet	» 1,983.00.

Et Jerngelænder, der udbødes med Enhedspris, bortliciteredes til 5 Kr.
58 Øre pr. l. Al.

Da Byggebestyrelsen af praktiske Grunde ansaa det for rigtigst selv
at levere den fornødne Cement til Bygningerne, udbødes denne ligeledes ved
denne Lejlighed, og det laveste Tilbud var paa 6 Kr. 35 Øre pr. Td.

Den 21. September udbødes den tredie Parcel, der bestod af de to
Slagteribygninger. De laveste Tilbud var her:

Murerarbejdet	Kr. 15,224.00.
Tømrerarbejdet	» 4,970.00.
Blikkenslagerarbejdet	» 3,917.00.
Malerarbejdet	» 160.00.
Glarmesterarbejdet	» 437.00.
Smedearbejdet	» 10,106.00.

Malertilbudet blev her taget tilbage mod en Konventionalbøde paa 20
Kr., og næstlaveste Tilbud, der var paa 678 Kr., antoges i Stedet.

Vandledningsarbejdet, der udbødes under eet for hele Slagteriet med
Undtagelse af Administrationsbygningen, udbødes den 6. Januar, og det lave-
ste Tilbud var 1,033 Kr. 90 Øre.

Det elektriske Lysindlæg, der ligeledes udbødes under eet, bortlicite-
redes for 2,293 Kr.

De to Gødningsvogne, der udbødes samtidig, bortliciteredes for 345
Kr. pr. Stk.

Det nødvendige Støbegods indkøbtes i stedlige Udsalg uden Licitation.

Paa det specielle Slagtehusinventar indhentes Tilbud fra et tysk
Specialfirma (Beck & Henckel), hvis Tilbud, der var paa 3,981 Kr. antoges.

Kloakanlæg, Planering af Pladsen, Vejbefæstelse og lignende Arbejder
udførtes af *Brolægningsudvalgets* Folk under *Stadsingeniørens* Ledelse.

Medens det oprindelig havde været Meningen, at Slagterforeningen skulde garantere saavel Forrentning og Amortisation som Drift af et eventuelt Køleanlæg, enedes man ved Forhandling mellem det nedsatte Udvalg og Slagterforeningens Bestyrelse om at lægge Forrentning og Amortisation over paa Slagteafgiften, hvorimod Slagterforeningen skulde garantere Driften ved at forpligte sig til Leje af Køleskabe i mindst 4 Maaneder af Aaret à 300 Kr. pr. Maaned. I Skrivelse af 19. November indstilledes denne Overenskomst til Byraadet, og i sit Møde den 7. December vedtog Byraadet at lade Køleanlægget opføre paa det saaledes tilvejebragte Grundlag.

I Sundhedskommissionens Møde den 17. December fremlagde Arkitekten Projekt og Overslag hertil, hvilket sidste lød paa 30,000 Kr.

Den 9. Marts 1911 udbødes Kølehuset med Forbindelsesgange til Slagteribygningerne og Blodhuset tilligemed Hegnsmuren omkring hele Slagteriet som to selvstændige Entrepriser.

De laveste Tilbud var følgende:

	Kølehus med Gange.	Blodhus og Hegnsmur.
Murerarbejdet	Kr. 11,444.00	Kr. 6,750.00.
Tømrerarbejdet	» 4,164.00	» 547.00.
Blikkenslagerarbejdet	» 742.00	» 660.00.
Malerarbejdet	» 396.00	» 303.00.
Smedearbejdet	» 1,783.70	» 1,409.03.
Glarmesterarbejdet	» 75.40	
Elektrisk Lysindlæg	» 897.00	

Af disse Tilbud blev saavel Tilbudet paa Murerarbejdet som Blikkenslagerarbejdet forkastet.

En den 23. Marts afholdt ny Licitation gav følgende Resultat:

	Blodhus med Gange.	Blodhus og Hegnsmur.
Murerarbejdet	Kr. 10,344.00	Kr. 5,508.00.
Blikkenslagerarbejdet	» 540.00	» 235.00.

Heraf antoges Murertilbudet, medens Blikkenslagertilbudet paany forkastedes, og det overdroges Arkitekten at lade Blikkenslagerarbejdet udføre efter en af ham godkendt Priskurant.

Oprindelig var det Meningen, at Arbejdet skulde have været fuldført inden 1ste April, saaledes at Slagtehuset kunde være traadt i Drift fra Finansaarets Begyndelse. Forskellige Hindringer traadte imidlertid i Vejen. Foruden den tidligere omtalte Standsning, der foranledigedes af Finansministeriet og

som forresten kun varede et Par Dage, foranledigedes mere alvorlige Standsninger af *Striken* i Blikkenslagerfaget i Februar, Marts, April og Maj 1911 og den dermed i Forbindelse staaende *Lock-out* i Murerfaget i April og Maj. Som Følge heraf naaede Slagtehuset ikke at blive færdig til Drift før fra September Maanedes Begyndelse.

I Mødet den 4. Januar 1911 havde Byraadet valgt det nye Slagtehusudvalg, der fremtidig skulde administrere Slagtehuset. Dette Udvalg kom til at bestaa af Overlæge *Skot-Hansen*, Telegrafist *Brusen* og Brødkusk *O. Olsen*. Overlæge *Skot-Hansen* valgtes til Udvalgets *Formand*.

Lørdag den 2. September 1911 afleverede Sundhedskommissionen det færdige Anlæg — Kølehuset dog undtaget — til Slagtehusudvalget. Overleveringen foregik ved en lille Højtidelighed paa Slagtehuset, der efter Indbydelse overværedes af *Stiftamtmanden*, *Byraadet*, *Slagterforeningens Bestyrelse*, *Arkitekt* og *Stadsingeniør*, samtlige *Mestre*, der havde været beskæftiget ved Bygningernes Opførelse, *Pressen* o. fl.

FREDERICIA OFFENTLIGE SLAGTEHUS.

DET FÆRDIGE ANLÆG.

HAVDE der saaledes været mange Vanskeligheder forbunden ikke alene med at naa frem til den endelig Beslutning om Slagtehusets Opførelse, men ogsaa med selve Arbejdets Udførelse, maa det paa den anden Side ogsaa indrømmes, at det færdige Resultat er bleven godt. De Fagmænd, der hidtil har beset det, har i hvert Fald ikke været sparsomme med deres Ros, og der har lydt Røster om, at Fredericia offentlige Slagtehus var det fuldkomneste og mest praktiske indrettede Slakteri, der til Dato er udført her i Landet.

Som tidligere nævnt bestaar Anlægget af 7 særskilte Bygninger.

1. ADMINISTRATIONSBYGNINGEN.

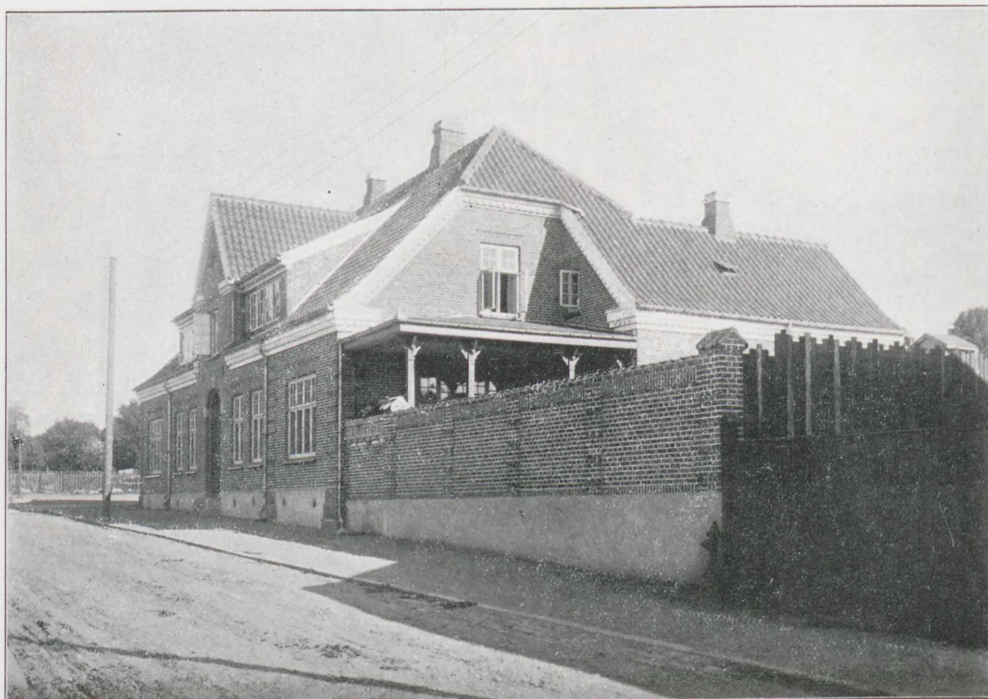
Bygningen er opført i een Etage med et større Kvistparti mod Oldenborggade og er forsynet med høj Trempel. I Stueetagen forefindes Embedsbolig for Slagtehusinspektøren, Kontrolstation, et Lokale for Trikinundersøgelse og et offentligt Kontor. I Loftsetagen forefindes Embedsbolig for Opsynsmanden, et Værelse til Disposition for Slagtehusudvalget samt et Pigeværelse hørende til Slagtehusinspektørens Lejlighed.

Foran Kontrolstationen ud mod Kongensgade er anbragt et Perrontag, hvilende paa Konsoller, saaledes at Ind- og Udlevering kan foregaa uhindret af Vejrliget. Udenfor Inspektørens Spisestue er i den vestlige Gavl opført en aaben Veranda med Udgang til et mindre Haveanlæg. Under Bygningens største Del er der Kælder med de fornødne Vadske- og Brændselsrum.

Bygningen virker med sine røde, haandstrøgne Murstensflade, hvide Gesimser og røde Teglstenstag baade roligt og solidt. Et særligt godt Indtryk giver Bygningens Facade mod Oldenborggade.

2. DEN STORE SLAGTEHAL.

Bygningen indeholder kun et enkelt, stort Rum. En stor, bred Gang fører gennem hele Bygningens Længde, og langs Gangens Sider er anbragt 2

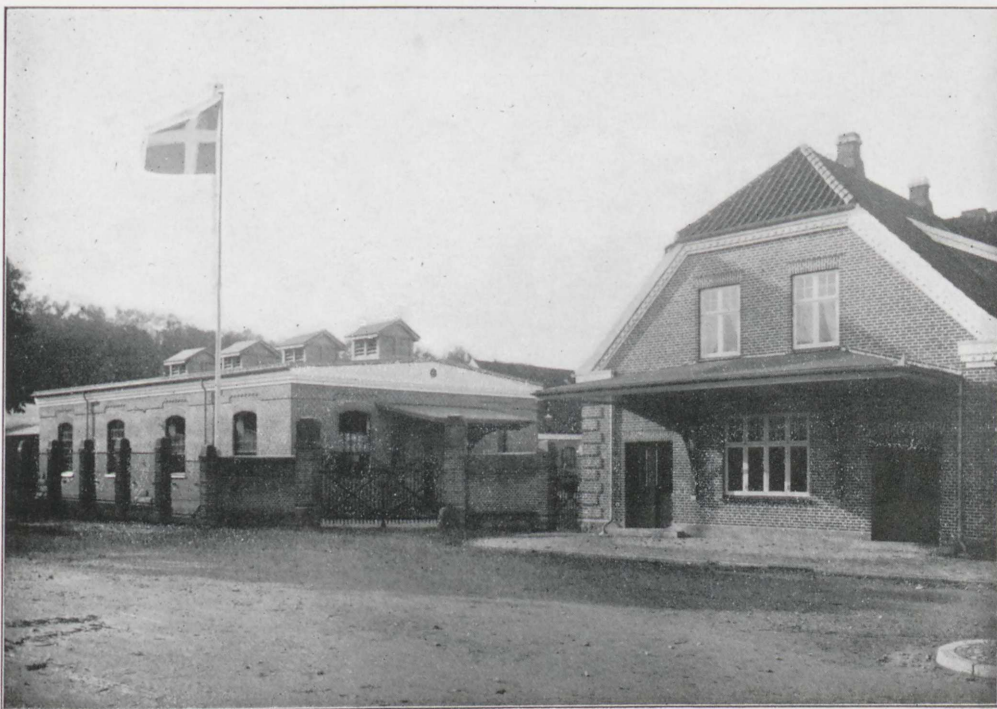
ADMINISTRATIONSBYGNING.

Søjlerækker af runde, støbte Jernsøjler, der dels tjener til at bære Skinnerne for Kødvognene, Ophængningsskinnerne, dels indgaar som et Led i Bygningskonstruktionen, idet de tjener til Støtte for Tagværket. Gulvet er belagt med Skrombergafliiser, og Væggene er i ca. 2 m Højde pudset med Glitpuds. Den ene Ende af Bygningen er særlig indrettet paa Slagtning af større Kreaturer, og ved hver Slagteplads er der anbragt en Ring i Gulvet til Fastbinding af Dyrene under Slagtningen.

Bygningen er opført af røde, haandstrøgne Mursten med hvide, vand-

skurede Gesimser. Taget er fladt og dækket med Bitumen. For at bortskaffe daarlig Luft er der paa Taget anbragt fire store Lufthætter, hvor der i de tre Sider er anbragt Jalousier, medens der i den fjerde, den nordre, er anbragt Vinduesrammer med Glas.

Paa Bygningens Hjørner er anbragt høje Granitsokler, ligesom de Steder, hvor der særlig overføres Tryk paa Murene, er markerede med Granitsten i Sökkelen.

SLAGTEHALLEN OG KONTROLSTATIONEN.

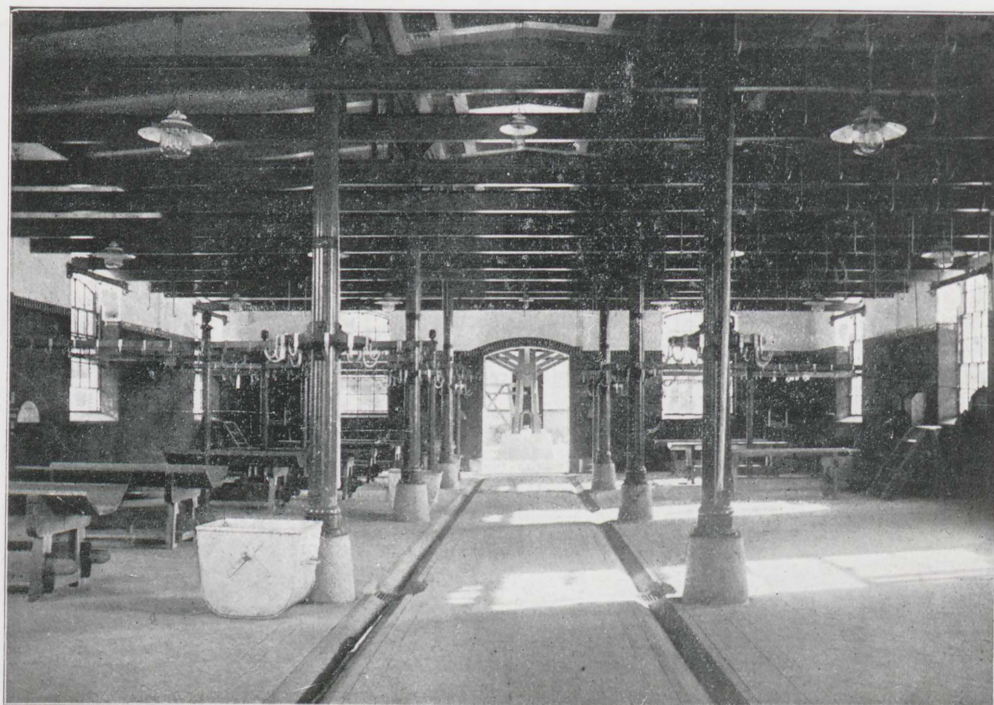
3. SVINESLAGTERIET.

Denne Bygning er opført af samme Materialer og paa lignende Maade som Slagtehallen. Al Slagtning af Svin foregaar her, og der er til dette Brug indrettet to Rum, *Skolderum* og *Svalerum*.

I Skolderummet er der en med Jerngelænder afgrænset *Stikfold*, hvor Dræbningen foregaar. Mellem Stikfolden og Skoldekarret er anbragt en Kran, ved Hjælp af hvilken Svinene kan løftes op i Skoldekarret og efter endt Skoldning igen anbringes paa de dertil indrettede Skrabeborde.

I Svalehallen er Plads til Ophængning af de slagtede Svinekroppe til midlertidig Afkøling.

Vandet i Skoldekarret opvarmes ved Damp, der faas fra en i Bygningen anbragt Dampkedel. Endvidere er der i Bygningen indrettet *Baderum* med to Celler til Afbenyttelse for Slagterne, *Steriliseringsrum*, Rum for *Tarmrensning* og et *Kogelokale*. Tillige er der et Rum for *Slagtning af særlig urolige Heste*, medens Slagtningen af Heste i Almindelighed foregaar i den store Slagtehal.

INTERIØR FRA SLAGTEHALLEN.

Ved Bygningen og i Forbindelse med denne er opført et mindre *Kontor* til Brug for Opsynsmanden.

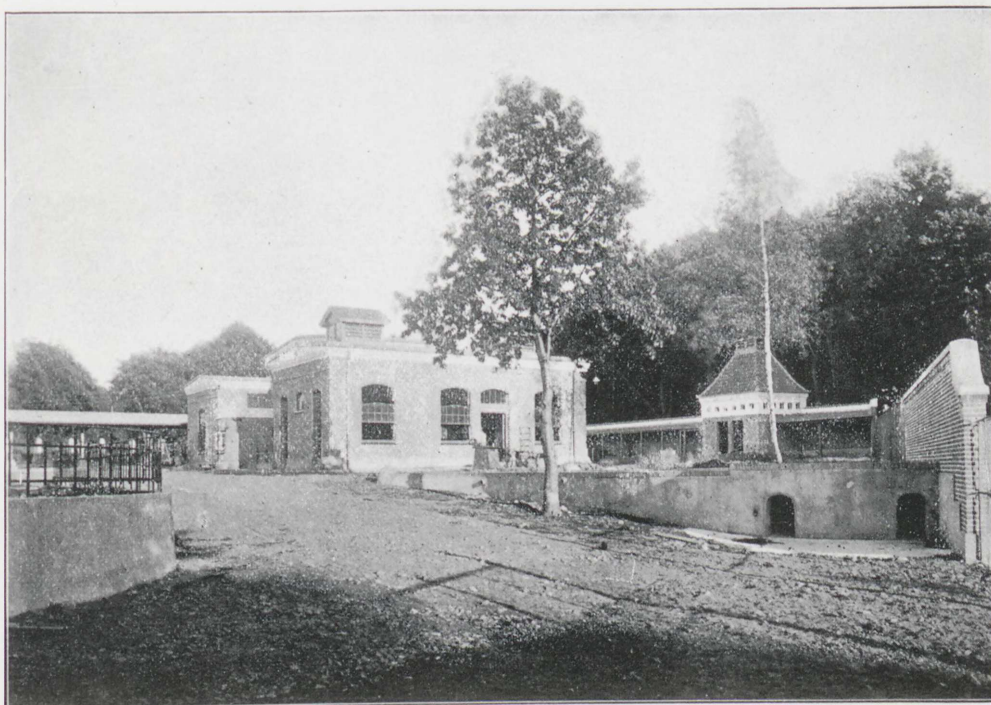
Bygningen er ligesom Slagtehallen forsynet med store Lufthætter til Udsugning af daarlig Luft.

4. STALDBYGNINGEN.

Denne er ligesom Administrationsbygningen opført af røde, haandstrøgne Mursten og tækket med Tegl. Bygningen tjener til Opstaldning af

Dyrene før Slagtningen. Den er delt i fire Rum, hvoraf de to største er bestemt til Opstaldning henholdsvis for Smaakreaturer og Svin og for Storkvæg. Af de to mindre Rum er det ene beregnet paa Opstaldning af Heste, det andet er en Sygestald.

Ved Bygningens østlige Gavl er anbragt et Vægthus med en stor Kreaturvægt.

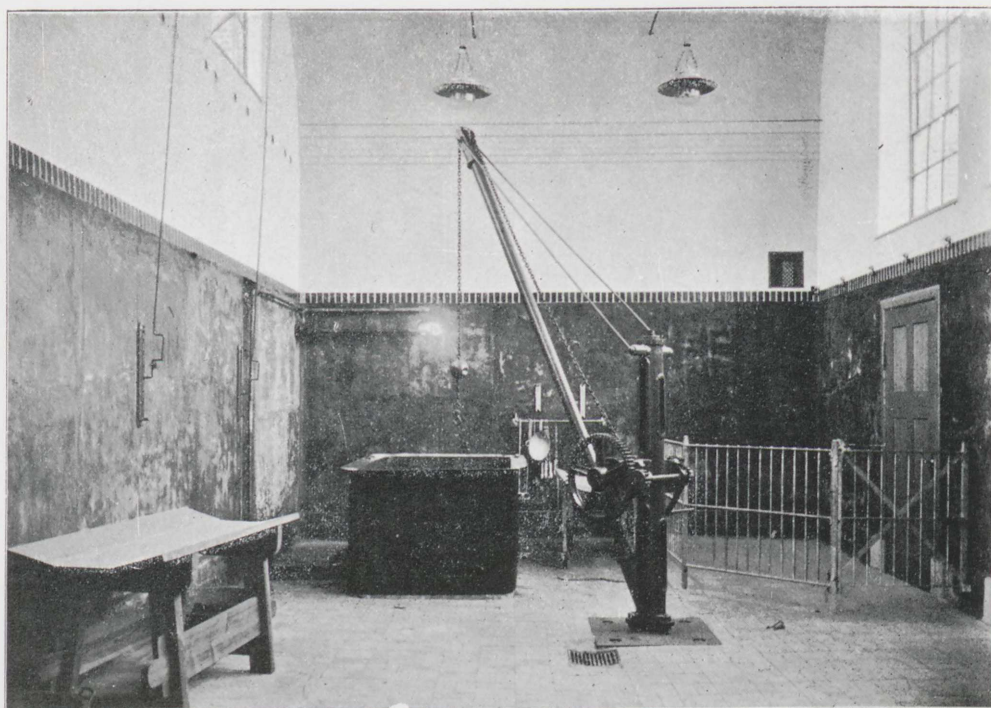
SVINESLAGTERIET MED BLODHUS.

5. DESTRUKTIONSBYGNINGEN.

Denne Bygning er opført omtrent tilsvarende til Staldbygningen og er bestemt til Destruering af kasseret Kød og lign. I denne Bygning findes tillige *Folkelokale*, hvor Slagterne kan opholde sig, et *Garderoberum* med Skabe, hvor Slagterne kan opbevare Arbejdstøj og Redskaber, et Rum til Lager for *Huder og Skind* og et hermed i Forbindelse staaende mindre *Kontor*.

I Bygningens østre Ende findes tillige de nødvendige *Nødtørftshuse*, der selvfølgelig er anlagt som Vandclosetter.

Bygningens vestlige Del er opført i 2 Etager. Den nederste tjener som Stadelplads for to lukkede Affaldsvogne. I den øverste foregaar Rensningen af Maver, og Affaldet herfra passerer gennem to i Etageadskillelsen anbragte Tragte direkte ned i de nedenunderstaaende Affaldsvogne. Opgangen til den øverste Etage sker ad en med Skrombergaffliser belagt Rampe med saa ringe Stigning, at der uden Vanskelighed kan køres opad den med Haandkarrer og og Trillebøre. Rampen ender i en Platform, overdækket med Bølgebliktag, og

SKOLDERUM.

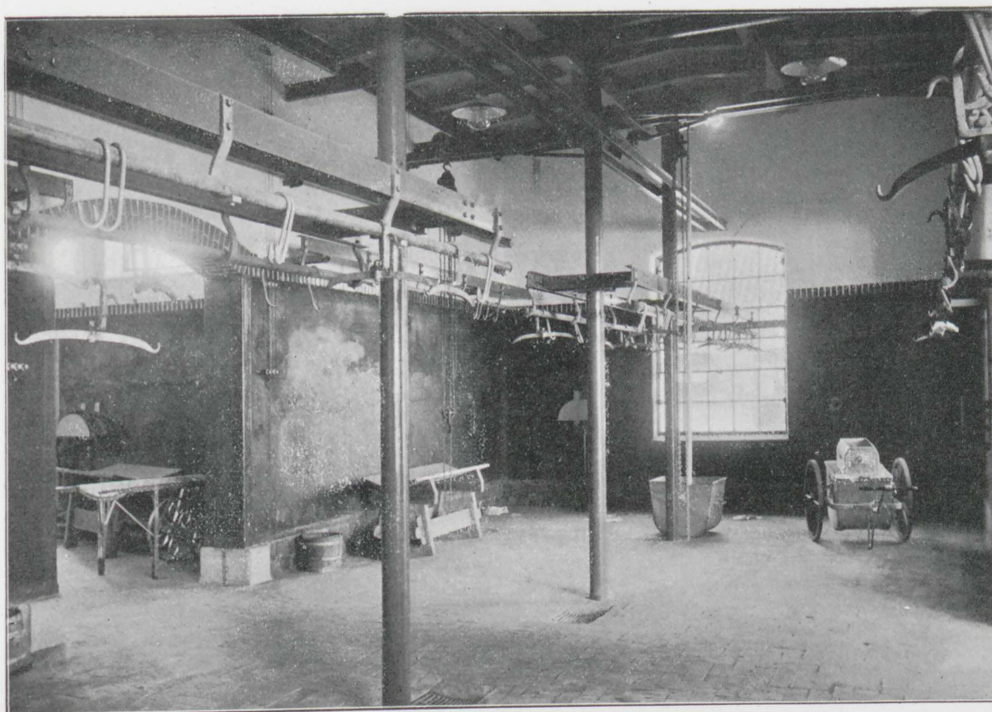
under denne Platform er indrettet Kulrum.

Lige over for denne Bygning findes en *Møddingskumme*, der er bestemt til alt andet Affald, end netop det fra selve Slagtningen hidrørende.

6. KØLEHUSET.

Kølehuset er ved to overdækkede Gange sat i Forbindelse med Slagtehallen og med Svineslagteriets Svalehal. Det er indrettet til 12 Køleceller, og der er Plads til yderligere Udvidelse med endnu 4 Celler.

Bygningen er opført af gule, haandstrøgne Sten. Den nederste Del er fuget, medens den øverste er vandskuret og hvidtet. Taget er fladt og dækket med Pap. Til Isolation er anvendt hul Mur fyldt med Trækul, og indvendig paa Væggene er paasømmet to Lag Korkplader af 50 m/m Tykkelse. Loftet er isoleret med et ca. 50 cm tykt Lag Tørveuld. For at skaffe Lys uden at bryde Isolationen er der i den udvendige Mur indmuret hule Glas-mursten, medens der i den indvendige er anbragt Prismeglas.

INTERIØR FRA SVALEHALLEN.

Kølecellerne er anbragt langs en gennem Bygningerne førende Gang. De er bygget af Profiljern, overtrukket med Traadvæv. De forskellige Celler er fuldstændig adskilte fra hinanden, og til hver Celle er der, vendende ud mod Gangen, anbragt en Laage forsynet med Laas.

Foran Kølerummet findes et Forrum. I Bygningens modsatte Ende er Maskinrummet anbragt.

Afkølingen sker ved et elektrisk drevet Ammoniakanlæg, hvis Gradèr-værk er anbragt udenfor Bygningens Gavl.

7. BLODHUSET.

Denne Bygning, der er bestemt til Kogning og Lagring af Blodet fra de slagtede Dyr, er indbygget i Brandmuren ud mod »Karolinelund«. Planen er omtrent kvadratisk, og Taget er opført som et Pyramidetag, der foroven afsluttes i en stor Luftskorsten. Bygningen er ved en Skillemur delt i 2 lige store Dele. Der findes ingen Bjælkelag, men der er forskallet og pudset paa den indvendige Side af Spærene, saaledes at Bygningen indvendig har Form

STALDBYGNING MED VÆGT.

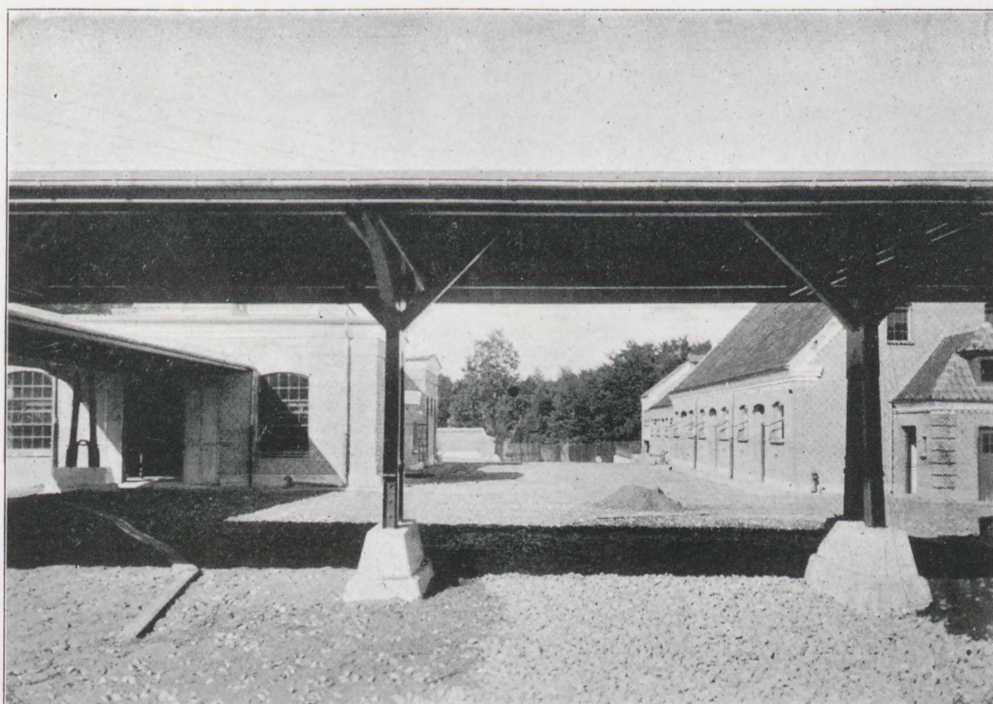
som en omvendt Tragt. Dette i Forbindelse med et ved Gulvet anbragt større Antal smaa Riste, der fører ud til det frie, bevirker en kraftig Ventilation, og da Bygningen er ret høj, føres den daarlige Luft ud uden at genere Omgivelserne.

Paa begge Sider af Blodhuset er der anbragt Halvtage, hvis Bagside udgøres af Brandmuren, og som tjener til Henstilling af Trækvogne og andre Redskaber.

For samtlige Bygninger gælder, at de virker ved deres rolige Linier,

fri for alle unødvendige paaklistrede Prydelser og med Bestræbelse henimod at præge hver Bygning for sig efter dens særlige Bestemmelse.

Overalt, baade udvendig og indvendig, er Arbejdet udført paa den Maade og med de Materialer, som egner sig bedst til det specielle Brug. Der er særlig lagt Vægt paa at undgaa alt, hvad der kan samle Støv og Snavs og som vanskelig kan rengøres. Alle indvendige Kroge saavel langs Gulv

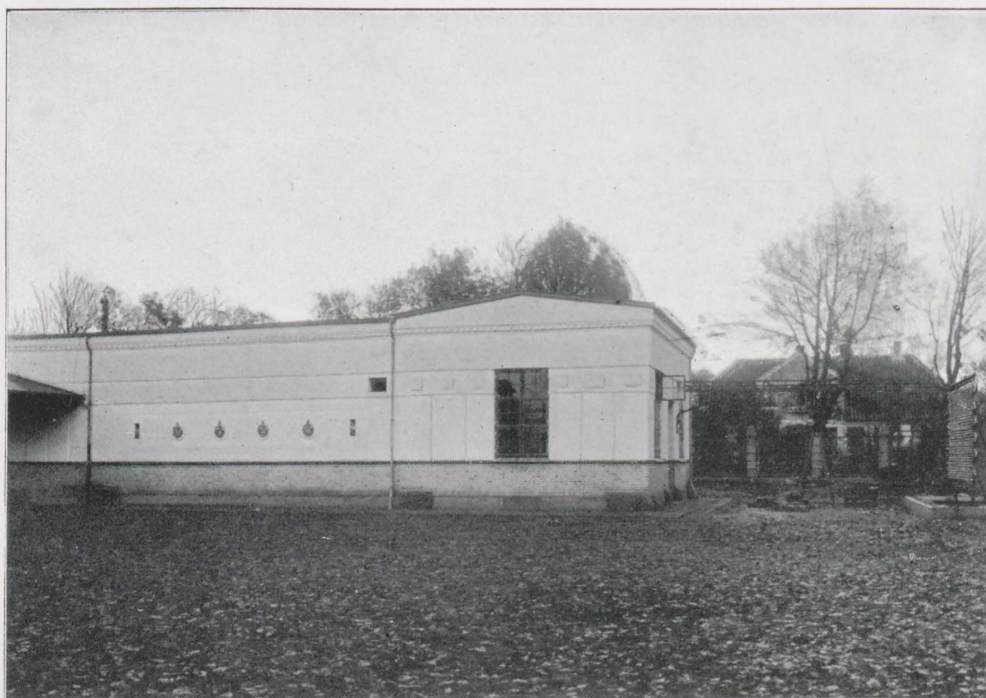
OVERDÆKKEDE GANGE MELLEM SLAGTEHALLEN OG KØLEHUSET.

som langs Loft er saaledes afrundede. Overalt er der let Adgang til Skyllehaner med paaskruede Slinger, ligesom der selvfølgelig overalt er de nødvendige Afløb.

Der er i det hele taget ikke foretaget nogen utidig Besparelse, som kunde gaa ud over Anlæggets Godhed, medens der paa den anden Side heller ikke er ofret mere paa Udstyrelsen, end der lader sig forene med almindeligt godt Arbejde og gode Materialer.

INDHEGNINGEN.

Hele Pladsen er ved Hegn afsondret fra Omgivelserne. Dette Hegn er efter Forholdene udført af forskelligt Materiale. Mod Oldenborggade er der i Forlængelse af Administrationsbygningen opført en Brandmur ned til Naboejendommens Grund. Mod Kongensgade er der i Forbindelse med Administrationsbygningens Gavl, et mindre Indkørselsparti med Smedejerns Port, medens Resten af Indhegningen er udført med murede Piller, hvorimel-

KØLEHUSET.

lem der er anbragt Vinkeljernsrammer med udspændt Traadvæv. Mod »Karolinelund« udgøres Begrænsningen for en Del af det tidligere omtalte Blodhus med tilliggende Skure samt en Brandmur for Møddingskummen, medens Resten dannes af U-Jerns Søjler indbyrdes forbundne med 3 vandrette Rør og overtrukket med Traadvæv. I dette Hegn er i den sydligste Del omtrent udfør Kølehuset anbragt en Laage. Mod Vest mellem Møddingen og Destruktionsbygningen er anbragt en Skydejernsport. Endelig er bagved Destruktions- og Staldbygningen ned mod Fiskefryseriets Grund anbragt en høj

Brandmur, som tillige udgør den ene Vange for den tidligere omtalte Rampe. Den øvrige Begrænsning ind mod Fiskefryseriet udgøres af et højt Plankeværk af ru Brædder.

Fortovet udfor Kontrolstationen er belagt med haardbrændte Fortovsklinker stillede paa Højkant. Pladsen foran Indkørselen er chausseret med et Midterparti, der dannes af en Lygte omgivet af Mosaikbro og en Kantsten.

Samtlige Bygninger er omgivet af et smalt Fortov af Mosaikbro, begrænset af en Kantsten og med Rendesten af almindelige runde Sten. Foran alle Indgange er brolagt med ækvarerede Sten.

Selve Pladsen er befæstet med en chausseret Kørebane rundt til alle Bygninger, medens den øvrige Del af Pladsen er befæstet med Murstensskærver eller med Bokaske.

DET OFFENTLIGE SLAGTEHUS' BETYDNING I SANITÆR OG ØKONOMISK HENSEENDE.

VED Indførelsen af Slagtetvang er det selvfølgelig i første Række de sanitære Forhold man har for Øje. Betydningen i saa Henseende kan sammenfattes paa følgende Punkter:

Kødkontrollen kan blive saa effektiv som overhovedet muligt, da den ikke her — som ved Slagtning i private Slagterier — indskrænkes til et blot og bart Kødsyn, men tillige kommer til at omfatte en Veterinærundersøgelse af Slagtedyrene *før* Slagtningen.

Selve Slagtningen kan foregaa under den mest humane og *renligste* Form. Spredning af Smitstoffer og Forpestning af Luften rundt om i Byen fra de mange smaa Slagterier, derved at Indvolde, Blod og undertiden syge Køddele og Organer henhastes paa Møddinger og undergaar Forraadningsprocesser, undgaaes — et Punkt, der ikke alene har Betydning for de tilstødende Grundejere, men for Sundhedstilstanden i det hele taget. Der er ingen Tvivl om, at der fra de private Slagterier ofte spredes Smitstoffer i uhyre Mængder for alle Vinde; dette gælder først og fremmest for Tuberkulosens Vedkommende. Slagterilokalet, Slagterens Person og Slagteredskaberne inficeres, og en virkelig betryggende og grundig Rensning bagefter finder aldrig eller dog kun rent undtagelsesvis Sted. Tuberkuløse Organer og Køddele henkastes ofte i Lokaler, Gaarde og paa Møddinger og slæbes i mange Tilfælde af Hunde og Katte — ja, vel undertiden ogsaa af Mennesker — andre Steder hen, uden at en Kødkontrol under den hidtidige Form kunde forhindre det.

Økonomisk set betyder Slagtetvangen vel nok rent umiddelbart set en

Fordyrelse af Kødet, idet Slagterne gennem Slagteafgiften faktisk paalægges en Udgift, de ikke tidligere har haft. Imidlertid maa det jo ogsaa tages i Betragtning, at de paa anden Maade indvinder store Fordele.

Arbejdsforholdene bliver de bedst mulige, og det vil som Regel altid være muligt paa et Slagtehus at faa den fornødne Medhjælp i den Tid, der er Brug for den, uden at man behøver at have Foikehold paa Tider, hvor der maaske ikke er Anvendelse derfor.

Slagteaffaldet faar større Værdi, derved at det kan behandles mere rationelt og afhændes i større Partier.

Slagterne fritages for de af Hjemmeslagtningen flydende Ulæmper og ikke helt ringe Udgifter til Redskaber, Opfyring etc.

Endelig kan de hidtidige Slagtelokaler jo ogsaa udnyttes til andet Brug.

I Fredericia vil Slagtetvangens Indførelse antagelig andrage en direkte Udgift af ca. 2½ Øre pr. kg Kød; i Virkeligheden en saare ringe Afgift for de Goder, der opnaaes.

Af ikke mindre Betydning er det til Slagtehuset knyttede *Køleanlæg*. Den direkte Udgift ved Benyttelsen heraf kan anslaaes til ca. ½ Øre pr. kg Kød. Til Gengæld indvindes der følgende Fordele:

Kødets Svind bliver ringere.

Tabet ved fordærvet Kød bringes ned til det mindst mulige.

Slagterne kan altid uden Risiko have tilstrækkeligt Lager til at tilfredsstille Efterspørgslen, idet ferskt Kød kan holde sig friskt i Køleanlægget i ca. 3 Uger.

Kommunalt set skulde Slagtehusets Opførelse ikke betyde nogen Udgift, idet det er budgetteret til at skulde bære sig selv. Men om dette vil holde Stik i Fremtiden, kan man naturligvis ikke paa Forhaand vide. Det for 1911/12 lagte Budget ser saaledes ud:

INDTÆGTER.

1. Slagteafgiften.....	12,300.00
2. Kontrolafgiften	5,100.00
3. Andre Indtægter.	
a. Afgiften for Trikinundersøgelsen ..	1,250.00
b. Indførselsafgiften	200.00
c. Foder- og Staldafgiften	100.00
At overføre...	1,550.00
	17,400.00

Overført...	1,550.00	17,400.00
d. Vejeafgiften	100.00	
e. Lejeafgiften af Kødkabene i Køle- huset.....	1,200.00	
f. Kogeafgiften	50.00	
g. Destruktionsafgiften.....	150.00	
h. Gødningssalg	75.00	
i. Forskellige Indtægter	400.00	
		3,525.00
		20,925.00

Herfra UDGIFTER.

1. Lønninger og Pensioner.		
a. Inspektørens Løn. 3,000.00		
Fragaar for Bolig,		
Brændsel og Lys. 600.00		
	2,400.00	
b. Opsynsmandens		
Løn	1,300.00	
Fragaar for Bolig,		
Brændsel og Lys. 200.00		
	1,100.00	
c. Assistance	1,100.00	
d. Trikinundersøgerne.....	500.00	
e. Tilskud til Pensionsfonden. 215.00		
	5,315.00	
2. Vedligeholdelse af Bygninger.	750.00	
3. do. af Maskiner og Inventar	600.00	
4. Nye Anlæg		
5. Andre Udgifter.		
a. Brændsel og Belysning ...	2,800.00	
b. Skatter, Afgifter, Assurance	800.00	
c. Forskellige Udgifter	700.00	
	4,300.00	
	10,965.00	
Hertil Renter og Afdrag	9,950.30	
	20,915.30	
Overskud....	9.70	

Her maa dog bemærkes, at Afgiften for Trikinundersøgelsen af Svin i *Almindelighed*, efter Justitsministeriets Begæring, er bortfalden som stridende mod den i Rigsdagssamlingen 1910/11 vedtagne Lov om indenrigs Kødkontrol, saaledes at den herfor beregnede Indtægt ikke tilnærmelsesvis vil indgaa. Til Gengæld er Slagteafgiften bleven noget forhøjet, saa Resultatet menes at blive omtrent det samme.

Til Sammenligning kan anføres den tidligere Kødcontrols første Budget for Aaret 1898, der saa saaledes ud:

INDTÆGT.

For solgte Kontrolmærker 2,500.00.

UDGIFT.

a. Dyrlægen	1,500.00
b. Leje af Kontrolstation	500.00
c. Andre Udgifter	500.00
	2,500.00

Næste Aar flyttedes Kontoen over paa Indtægtssiden og kalkuleredes til et Overskud paa 440 Kr.

Det vil ses, at man ogsaa nu mener at kunne paaregne et lille Overskud. Men ligesaa lidt som man som anført endnu kan vide noget om, hvorledes dette i Virkeligheden vil stille sig, lige saa forhastet vilde det være at udtale nogen Mening om, hvorvidt Slagtehuset ogsaa i andre Henseender helt vil komme til at svare til de Forventninger, man nærer til det.

Kun det kan man sige, at de *ydre* Betingelser er tilstede. Sundhedskommissionen, der som Byggebestyrelse har forestaaet Opførelsen, har intet at bebrejde sig i saa Henseende. Overalt er ethvert Krav i Tiden i sanitær og teknisk Henseende sket Fyldest, og Skridtet er taget helt ud. Paa intet Punkt er der gaaet paa Akkord, og paa intet Punkt er der sket Brud paa Konsekvensen.

SUNDHEDSVEDTÆGT, REGLEMENT OG INSTRUKSER.

Om det *Tillæg til Sundhedsvedtægten*, der skulde danne Grundlaget for Slagtehusets Virksomhed og den dermed i Forbindelse staaende Omordning af Kødkontrollen, er der i Løbet af Sommeren 1911 bleven ført lange og indgaaende Forhandlinger med *Justitsministeriet*, der paa sin Side igen har brevslet med *Landbrugsministeriet* og *det veterinære Sundhedsraad* om Sagen. Det var særlig Spørgsmaalet om Trikinundersøgelsen, der gav Anledning til Meningsforskel. Det første Forslag til Tillæg til Sundhedsvedtægten vedtoges af *Byraadet* den 21. December 1910 og indsendtes til Justitsministeriet den 25. Februar 1911. Der veksledes derefter en Del Skrivelser med forskellige Hensillinger og Paabud med deraf flydende Bemærkninger og Modbemærkninger, indtil man omsider enedes om den endelige Affattelse, der approberedes af Justitsministeriet den 7. Oktober 1911. Sundhedsvedtægtstillæget maa saaledes siges at være bleven endogsaa meget grundigt drøftet og gennemgaaet, inden det blev ophøjet til Lov.

Det har følgende Ordlyd:

I Henhold til Lov af 28. Marts 1868 angaaende Forandringer i Loven af 12te Januar 1858 om Tilvejebringelsen af Sundhedsvedtægter meddeler Justitsministeriet herved indtil videre Stadfæstelse paa følgende af Byraadet for Fredericia Købstad vedtagne Tillæg til den under 19de August 1885 stadfæstede Sundhedsvedtægt for nævnte Købstad.

Bestemmelserne i det af Justitsministeriet under 5te Maj 1890 stadfæstede Tillæg til Sundhedsvedtægten samt de i det i Henhold til forannævnte Tillæg af Sundhedskommissionen udstedte Regulativ af 1ste Januar 1899 trufne Bestemmelser bortfalder, og følgende Bestemmelser træder i Stedet herfor:

§ 1.

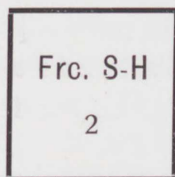
Al erhvervsmæssig Slagtning — med Undtagelse af Slagtning paa godkendt specielle Eksportslagterier — i Fredericia Jurisdiktion (Fredericia Købstad og Markjorder) af Heste, Hornkvæg, Faar, Lam, Geder og Svin skal foregaa paa det offentlige Slagtehus og er underkastet den der anordnede Kødkontrol, hvorved det til Menneskeføde anvendelige Kød og Slagteaffald bliver at mærke — med 1ste eller 2den Klasses Stempel — paa følgende Maade:

1. Ved 1ste Klasses Stempel er Mærket i blaa Farve (blaat Stempel) og angiver, at Kødet eller Slagteaffaldet er ubetinget anvendelig til Menneskeføde.

Mærkets Form: En Oval med mindst 6,5 cm Bredde og 3,9 cm Højde.

2. Ved 2den Klasses Stempel er Mærket i sort Farve (sort Stempel) og angiver, at Kødet eller Slagteaffaldet kun bør spises i stærkt kogt eller gennemstegt Tilstand.

Mærkets Form: En Kvadrat med Siden mindst 4,6 cm.

Forinden Slagtningen i det offentlige Slagtehus finder Sted, skal ethvert Dyr synes i levende Live, og de større Dyr (Hornkvæg og Heste) samt saadanne mindre, ved hvilke noget sygeligt iagttages, skulle underkastes et nøjere veterinært Eftersyn.

Til erhvervsmæssig Slagtning henregnes her al Slagtning, som foretages af næringsdrivende Slagtere, Viktualiehandlere o. l. eller udføres for

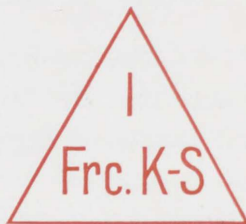
disses Regning. Til erhvervsmæssig Slagtning henregnes dog ikke Slagtning, der foretages hos private til dissers eget Forbrug. I Tvivlstilfælde afgøres Spørgsmaalet, om en Slagtning er erhvervsmæssig eller ej af Sundhedskommissionen.

Undtaget fra ovennævnte Bestemmelse om Slagtning paa det offentlige Slagtehus er den Slagtning af de forannævnte Dyr, der finder Sted paa Grund af pludselig indtraadt Sygdom eller Ulykkestilfælde. Kødet af saadanne Dyr maa dog ikke forhandles til Menneskeføde, medmindre det og samtlige hertil hørende Indvolde umiddelbart efter Slagtningen er blevet besigtiget i det offentlige Slagtehus' Kontrolstation og Kødet fundet tjenligt til Menneskeføde. Saa vidt muligt skal der i saadanne Tilfælde foreligge en Attest fra en autoriseret Dyr læge med fyldestgørende Oplysninger om Dyrets Tilstand umiddelbart før Slagtningen, som skal overværes af Dyr lægen. Har det været umuligt at faa tilkaldt en Dyr læge, da er Ejeren pligtig at give Kontrollen alle ønskede Oplysninger om Uheldets Beskaffenhed, og finder Kontrollen, at disse Oplysninger ere tilfredsstillende, kan Forhandling af Kødet efter behørig Undersøgelse og Stempeling finde Sted. Saadant Kød stemples efter Reglerne for »indført Kød« (se nedenfor i § 2).

§ 2.

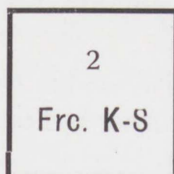
»Indført Kød« hvorved i dette Tillæg forstaas Kød af de i foranstaaende Paragraf nævnte Dyr, som i fersk Tilstand uden særlig Lovhjemmel indføres i Fredericia Jurisdiktion til Forhandling til Menneskeføde eller Forarbejdning til Forhandling til Menneskeføde — skal, forinden det udbydes til Salg eller forarbejdes til Salg, fremstilles paa Kødkontrolstationen, hvor det til Menneskeføde anvendelige Kød og Slagteaffald bliver at mærke — med 1ste eller 2den Klasses Stempel — paa følgende Maade:

1. Ved 1ste Klasses Stempel er Mærket i rød Farve (rødt Stempel).

Mærkets Form: En ligesidet Trekant med Siden mindst 6,5 cm.

2. Ved 2den Klasses Stempel er Mærket, som ved Slagtning, i sort Farve.

Mærkets Form og Størrelse som ved »Slagtningen«.

»Indført Kød« maa for Heste og stort Kvægs Vedkommende fremstilles paa Kødkontrolstationen i Fjerdinger — samtlige Dele af Kødkroppen skal dog medfølge —, medens Kalve, Faar, Lam, Geder og Svin skal fremstilles i hele Kroppe.

Hoved — dog ikke for Heste og stort Kvægs Vedkommende —, Hjerte, Lever, Lunger, Mellemgulv, Nyrer og Yver samt Milten hos Drøvtyggere skal vedhænge i organisk Forbindelse med Kroppen og ligeledes Flommerne hos Heste og Svin.

Børen skal vedhænge eller, saafremt den indeholder større Fostre, medfølge.

Endvidere skal medfølge vedlagt Tarme og Krøs, Milt af Heste og Svin samt Hoved og Tunge af Heste og stort Kvæg.

Kød af Heste slagtede udenfor Kommunen maa ikke tilføres denne til Forhandling til Menneskeføde, medmindre Hesten før Slagtningen er undersøgt af en Dyrlæge og Attest fra denne foreligger om Dyrets Lød og om dets Tilstand — blandt andet om Temperaturen — inden Slagtningen.

Det skal derhos paases, at den Dyrlæge, der har undersøgt Dyret i levende Tilstand, har forsynet en af Hovene med et indbrændt Mærke, der skal anføres i Attesten, og at den mærkede Hov er i organisk Forbindelse med Kroppen, naar Kødet fremstilles for Kontrollen.

Fremstilles der paa Kødkontrolstationen Kød af et Dyr, som umiddelbart før Slagtningen har lidt af en eller anden Sygdom — eller som har maattet slagtes paa Grund af et Ulykkestilfælde —, da skal der fra en autoriseret Dyrlæge foreligge en Attest indeholdende fyldestgørende Oplysninger om Sygdommens eller Ulykkestilfældets Natur og Dyrets Tilstand (Temperaturen og Pulsen maa angives) ved Dræbningen —, idet den paagældende Dyrlæge saavidt muligt skal overvære denne —, og hvis der er anvendt Medicin, da hvilken og i hvor stor Mængde.

Kroppe af selvdøde Dyr og Fostre maa ikke fremstilles for Kontrollen.

»Indført Kød« maa ikke tilføres Købstaden mellem Solnedgang og Solopgang.

Kød, der er bestemt til Afkogning, maa ikke tilføres Købstaden, medmindre det føres direkte til Destruktionsanlægget paa »det offentlige Slagtehus«.

§ 3.

Kød af det i §§ 1 og 2 omhandlede, som ikke kan opnaa 1ste eller 2den Klasses Stempel, men som dog er af en saadan Beskaffenhed, at det i stærkt kogt Tilstand er anvendelig til Menneskeføde, vil, hvis Slagteren ønsker det, være at underkaste Kogning og Salg ved Slagtehusets Foranstaltning. Det ved Salget indvundne Nettobeløb tilfalder Slagteren.

Ønskes forannævnte Kogning og Salg ikke iværksat, vil Kødet være at behandle efter Bestemmelserne i efterfølgende Stykke.

Kød og Slagteaffald, som er uanvendeligt til Menneskeføde, vil ved Slagtehusets Foranstaltning være at tilintetgøre eller uskadeliggøre og maa i sidste Tilfælde udleveres til Slagteren, naar han godtgør Slagtehuset de med Uskadeliggørelsen forbundne Omkostninger.

§ 4.

Kødkontrollens Skøn med Hensyn til, om Kødet er betinget anvendeligt eller uanvendeligt til Menneskeføde, kan af Slagteren senest 15 Timer efter dets Afgivelse indankes for Sundhedskommissionen, som i den Anledning skal søge sagkyndig Bistand. Klageren har Ret til at tilkalde sagkyndig Bistand.

Sundhedskommissionens Kendelse skal afgives inden 18 Timer efter Indankningen.

Saafermt den kontrollerende Dyr læge er Medlem af Sundhedskommissionen, maa han i Tilfælde af Overskøn vige sit Sæde, efter at han for Kommissionen har begrundet sit Skøn.

Ved Overskøn maa samtlige Dele af Kødet og Organerne være til Stede.

Hvis Kommissionens Kendelse, der er endelig, stadfæster Kødkontrollens Afgørelse, udredes de med Overskønnet forbundne Omkostninger af Klageren. I modsat Fald afholdes Udgifterne af Slagtehuset.

Til eventuel Bestridelse af Udgifterne ved Overskønnet maa Klageren samtidig med en skriftlig Klages Indlevering deponere 25 Kr. hos Sundhedskommissionen.

§ 5.

Ved Udøvelsen af den sanitære Side — der ogsaa omfatter obligatorisk Trikinundersøgelse — af den i nærværende Tillæg til Sundhedsvedtægten omhandlede Kødkontrol gaas frem efter de her i Landet til enhver Tid almindelig gældende Bestemmelser.

For Øjeblikket er de i 1908 udkomne »Undersøglesregler for Kødkontrol« og »Vejledning ved Bedømmelse af Kød« i saa Henseende normgivende.

Dog kan der ske Ændringer i Undersøgelsesmaaden efter skriftlig Aftale med den tilsynsførende Veterinærinspektør.

§ 6.

Naar Kødkontrollens Udøvelse er vanskeliggjort eller umuliggjort, enten derved at Delene ikke kunne identificeres, eller paa anden Maade, *naar* nogle af de for Kødkontrollen nødvendige Køddele, Organer eller Lymfekirtler mangler, *naar* der af Slagteren er foretaget unødvendige, men for Kødkontrollen betydningsfulde Indsnit i forannævnte Køddele, Organer eller Lymfekirtler, samt *naar* for indført Køds Vedkommende Organer, der ved Fremstillingen paa Kødkontrolstationen skal være i organisk Forbindelse med Kødkroppen, dog alligevel er løsrevne af denne Forbindelse, maa vedkommende Kødkrop ikke stemples med 1ste Klasses Stempel, men vil i saa Tilfælde efter Omstændighederne være enten at stemple med 2den Klasses Stempel eller at afvise eller at kassere.

Samme Bestemmelser er gældende for Kød og Slagteaffald, som under Slagtningen eller paa anden Maade er betydeligt forurennet.

§ 7.

Naar Omstændighederne kræver det, kan Sundhedskommissionen som Betingelse for Forhandling til Menneskeføde eller Forarbejdning til Forhandling til Menneskeføde af Kød af de i § 1 nævnte Dyr, som indføres i saltet eller røget Tilstand, kræve Oplysning om, at Kødet før Saltningen eller Røgningen er undersøgt paa en efter Sundhedskommissionens Skøn fyldestgørende Maade og fundet tjenligt til Menneskeføde.

Svinekød, som indføres i saltet eller røget Tilstand til Forhandling til Menneskeføde eller Forarbejdning til Forhandling til Menneskeføde, skal, forinden det udbydes til Salg eller forarbejdes til Salg, undergives Trikinunder-

søgelse paa Kødkontrolstationen, hvor det trikinfrie bliver at paasætte følgende Brændemærke.

Forannævnte Undersøgelse bortfalder, hvis det ved Attest eller tydelig Mærkning godtgøres, at Kødet i Forvejen er trikinundersøgt i Overensstemmelse med § 7, 1ste Stykke, i Lov af 13de Maj 1911 om indenrigs Kødkontrol eller iøvrigt under en efter Sundhedskommissionens Skøn fyldestgørende Form.

Naar Kødet ogsaa i sidste Tilfælde fremstilles paa Kødkontrolstationen, bliver det at paasætte følgende Brændemærke.

Formen for de i denne Paragraf gengivne Mærker er et Rektangel med Siderne mindst 3,3 cm og 7,5 cm.

Et Farvemærke (rødt) kan, naar de praktiske Forhold tale derfor, træde i Stedet for de i denne Paragraf omhandlede Brændemærker.

Efter Byraadets Indstilling kan Sundhedskommissionen vedrørende Trikinundersøgelsen foretage praktiske Dispensationer.

Affald — hvortil i denne Forbindelse ikke henregnes Mellemgulv — kan dog altid indføres og forhandles uden Trikinundersøgelse.

Findes ved Undersøgelsen Svin at være trikinøse, skal den, der har foretaget Undersøgelsen, uopholdelig gøre Anmeldelse til Politimesteren — jfr. herved iøvrigt § 7, 3die Stykke, i Lov af 13de Maj 1911 om indenrigs Kødkontrol.

Kød og Slagteaffald af Svin, der ved Undersøgelsen befindes trikinøse, skal destrueres under fornødent Tilsyn.

§ 8.

Hovedbogstaverne og Tallene i Stemplerne til de i dette Tillæg gen-

givne Mærker er 1,3 cm høje og Skrifttrækkene ligesom Randen 1,5 mm brede. Paa Kød og Slagteaffald anbringes Mærkerne i et saadant Antal og paa de Steder, som Lederen af Kødkontrollen finder mest passende. Det mindste Antal vil være for Heste og Oksekroppe 26, for Svin 14, for Fedekalve 8, for Spædekcalve, Faar, Lam og Geder 4; dog kan Dyrslægen paa Ejerens Forlangende anbringe endnu flere Stempelmærker paa Dyrekroppen.

Hoveder af Heste, stort Kvæg og Svin paasættes 1 Stempelmærke paa hver Side, Lunger af de anførte Dyr 2 Stempelmærker, Lever og Hjerter af de anførte Dyr 1 Stempelmærke og Tunger af Heste og stort Kvæg 1 Stempelmærke.

Mærkerne maa vedkommende Slagter eller Forhandler af Kødet og Slagteaffaldet ikke bortskære eller paa anden Maade fjerne, ligesom han overhovedet ikke maa foretage Manipulationer, som tilsigter, at Kunderne ikke blive opmærksomme paa, at Kødet eller Slagteaffaldet er stemplet med 2den Klasses (sort) Stempel.

§ 9.

For Slagtningen paa Slagtehuset og for Undersøgelse af indført Kød betales til Slagtehuset følgende Afgift — Slagte- og Kontrolafgifter:

pr. Stk. af Heste og stort Kvæg	Kr. 4,00
— - Svin	— 2,50
— - Fedekalve (Slagtevægt indtil 75 Kilo)	— 2,00
— - Spædekcalve (Slagtevægt indtil 35 Kilo) .	} — 0,75
— - Faar, Lam og Geder	

Dog kan der ikke kræves Betaling for Kontrol med Kød, som hidrører fra Dyr, der er slagtede paa offentlige Slagtehus i Kommuner, hvor der er Slagtetvang i Henhold til Sundhedsvedtægt, eller paa et af Landbrugsministeren godkendt Eksportslagteri, og som ved Undersøgelsen paa Slagtehuset eller Eksportslagteriet er henført til 2den Klasse.

I Afgiften for Svin er ikke indbefattet Afgift for Trikinundersøgelse.

For denne betales:

pr. Stk. af hele eller halve Svin	Kr. 0,50
— - Flæskesider eller Skinker	— 0,25
— - mindre Dele	— 0,15

Afgift for Trikinundersøgelsen kan kun kræves med Hensyn til Kød og Mellemgulv af Søer, Orner og gildede Orner, der have været benyttede til Avl, samt Svin fra Lossepladser og Svin af slagtet Vægt over 100 kg.

Foranstaaende Afgifter vil være at erlægge forud og betales under ingen Omstændigheder tilbage.

§ 10.

Til Pølser o. l. sønderdelte Kødvarer, som forarbejdes her i Staden til Forhandling, maa kun benyttes Kød og Slagteaffald, der er undersøgt i Overensstemmelse med Forskrifterne i nærværende Tillæg til Sundhedsvedtægten og mærket med 1ste Klasses Stempel, ligesom der i Tilvirkningslokalerne kun maa findes saadant mærket Kød og Slagteaffald.

Pølser skal, naar de udbydes til Salg, i hver Ende være forsynede med en Plombe, hvori Fabrikantens Mærke er tydeligt præget; ved bayerske Pølser o. l. Smaapølser, som tildels fremstilles i Sammenhæng, er det dog tilstrækkeligt at anbringe en Plombe ved de frie Ender af hvert sammenhængende Parti.

I Pølsefabrikation maa ikke anvendes sundhedsfarlige Kemikalier, Køyvere o. l., og ingen Pølse maa indeholde mere end 5 pCt. Melstof, medmindre den tydeligt betegnes som Melpølse. Enhver, der i Fredericia erhvervsmæssig tilvirker Pølser og Konserves, vil have derom at gøre skriftlig Anmeldelse til Politimesteren. I saadanne Virksomheder maa ikke indbringes selvdøde Dyr, ej heller Kød eller Slagteaffald af selvdøde Dyr. Politiet og de af Landbrugsministeriet udsendte Tilsynsførende have til enhver Tid uhindret Adgang til at besigte de fornævnte Virksomheder.

Pølser o. l. sønderdelte Kødvarer — herfra undtages dog Kødekstrakt og Konserves —, som ikke er forarbejdet i nogen af de af Justitsministeriet godkendte Fabriker, maa ikke indføres til Forhandling.

Godkendelse af Pølsefabrikationen efter Lov af 13de Maj 1911 § 6 vil være at afgøre særskilt for hver enkelt derom ansøgende Virksomhed.

§ 11.

Slagteaffald (særskilt) maa kun indføres til Forhandling ved dertil i de bestaaende Love given Hjemmel; herfra er dog undtaget Fedt, Talg o. l., som indføres til Forarbejdning til teknisk Brug. Udførsel af Affald i Overensstemmelse med Lov af 13de Maj 1911 skal finde Sted i plomberede Kasser, Tønder eller Kurve, og Emballagen være forsynet med det i Vedtægten for Kød foreskrevne Stempel, hvorhos hver Sending skal være ledsaget af fyldestgørende Dyr lægeattest.

§ 12.

Kød, Slagteaffald, Pølser o. l., som er fordærvet, maa ikke udbydes til Salg — eller for Kød og Slagteaffalds Vedkommende forarbejdes til Salg —, ligesom de ikke saalidt som Varer, hvorved nærværende Tillægs øvrige Bestemmelser ikke er iagttagne, maa findes i Udsalgssteder, Opbevaringsrum eller Tilvirkningslokaler.

Saadanne Varer vil være at behandle efter Bestemmelserne i § 3, sidste Stykke.

§ 13.

Foruden det af Justitsministeriet under 7de November 1908 udstedte »Regulativ vedrørende Renlighed i offentlige Slagtehuse, Eksportslagterier, Pølse-
magerier o. l. samt vedrørende de der beskæftigede Arbejderes Sundhedstilstand« er følgende Bestemmelser gældende:

1. I Udsalgslokaler for fersk Kød skal der være mindst 2,5 m fra Gulv til Loft. Disk, Bord og Vinduesplader, hvorpaa Kødet henlægges, skal være dækkede med en Marmor-, Skifer- eller Zinkplade.
2. Kældere, *Porte* o. l. maa ikke benyttes som Udsalgslokaler for fersk Kød.
3. I Udsalgslokaler for fersk Kød maa ikke uden Sundhedskommissionens Tilladelse finde Udsalg eller Opbevaring Sted af andet end Kød, Slagteaffald og deraf tilberedte Fødemidler, ligesom en eventuel Forarbejdning kun maa omfatte Kød og Slagteaffald.
4. Nye Udsalgslokaler og Opbevaringsrum for fersk Kød samt Pølse-
mageri o. l. Anlæg skal indrettes efter Sundhedskommissionens Forskrifter og maa ikke tages i Brug, forinden disse er efterkomne.
5. Anbringelse af fersk Kød i fri Luft udenfor Udsalgslokaler maa ikke finde Sted.
6. Til den umiddelbare Indpakning af Kød, Slagteaffald og deraf tilberedte Fødemidler skal anvendes rent Indpakningsmateriale. Makulatur maa ikke benyttes.
7. Paa Bordene, i Boderne eller Vognene, som benyttes ved Torvehandelen, maa Kødet eller Slagteaffaldet anbringes saaledes, at det ikke kan forurenas af Hunde eller paa anden Maade, og navnlig maa det ikke fremlægges i fri Luft uden at være skærmet mod Vejrliget ved Overdækning. Brugs-
genstande maa holdes omhyggelig rene.
8. Paaklistring af Nettet (Svøbet), Oppustning o. l. Manipulationer ved Kødet maa ikke finde Sted.

9. Sundhedskommissionen kan dog i de 5 første Aar efter nærværende Vedtægts Ikrafttræden dispensere fra Punkterne 1—3 for saa vidt angaar allerede indrettede Udsalgssteder.
10. I ethvert Udsalgssted, hvor der forhandles Kød, der ved offentlig Kontrol er henført til 2den Klasse, eller Pølser og andre tilberedte Kødvarer, til hvis Fremstilling der ikke bevislig udelukkende er anvendt 1ste Klasses Kød, skal der være anbragt et Opslag derom. Det nævnte Opslag skal anbringes paa et for Køberen iøjnefaldende Sted og være trykt som foreskrevet af Justitsministeriet.

Sundhedskommissionen med de af denne antagne Funktionærer har Ret til naar som helst at foretage Eftersyn af Udsalgslokaler, Opbevaringsrum samt Pøsemagerier o. l. Anlæg og i det hele taget at underkaste de Virksomheder, hvor Kød og Slagteaffald forhandles, forarbejdes til Forhandling eller forhandles i forarbejdet Tilstand (Pølser o. l.), enhver formaalstjenlig Undersøgelse de sanitære Forhold vedrørende.

Ønsker Medlemmer af Sundhedskommissionen eller de af denne antagne Funktionærer enkeltvis at foretage forannævnte Eftersyn og Undersøgelse, skal de paa Forlangende kunne forevise en af Sundhedskommissionens Formand udstedt Legitimation.

For udtagne Prøver og andet forannævnte Undersøgelse vedrørende gives ingen Erstatning.

§ 14.

Kød, som tilberedes paa Hoteller og andre offentlige Beværtninger samt Bospisningsanstalter af lignende Karakter skal være undersøgt i Medhold af Bestemmelserne i nærværende Tillæg til Sundhedsvedtægten og mærket med 1ste Klasses Stempel.

Kød med 2den Klasses Stempel maa dog benyttes paa forannævnte Steder, naar der paa et for Kunderne iøjnefaldende Sted i den paagældende Forretning med mindst 8 cm høje Bogstaver med 13 mm brede Skrifttræk er angivet: »Her benyttes Kød med 2den Klasses Stempel.«.

Kød med 2den Klasses Stempel maa kun serveres i stærk kogt eller gennemstegt Tilstand.

§ 15.

Byraadet bestemmer ved et Regulativ de nærmere Regler og Tider for Slagtehusets og Kødkontrollens praktiske Virksomhed.

§ 16.

Et Eksempplar af nærværende Tillæg til Sundhedsvedtægten udleveres gratis til enhver Slagter, Viktualiehandler o. l., som er Næringsdrivende her i Staden. Ligeledes uddeles af § 1 og § 2 et Særtryk, som vil være at ophænge paa et for Kunderne iøjnefaldende Sted i ethvert Udsalg for fersk Kød.

Nærværende Tillæg til Sundhedsvedtægten træder i Kraft 8 Dage efter dets Indrykkelse i Lovtidende. Overtrædelse af Bestemmelserne straffes som Overtrædelse af Sundhedsvedtægten.

Hvilket herved bringes til almindelig Kundskab, idet der iøvrigt henvises til en Bekendtgørelse af D. D. i Lovtidende A., ved hvilken Købstadens Kødkontrol er anerkendt i Overensstemmelse med § 1, jfr. derhos § 7 i Lov af 13. Maj 1911 om indenrigs Kødkontrol.

Justitsministeriet, den 7. Oktober 1911.

BESTEMMELSER GÆLDENDE VED FREDERICA OFFENTLIGE SLAGTEHUS.

VEDTAGET I BYRAADETS MØDE DEN 6. DECEMBER 1911.

SLAGTETIDEN.

		Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag
1. April til 30. Septbr.	Form.	6—9	»	6—9	6—9	6—8	6—9
	Efterm.	2—7	3—8	2—7	2—7	2—8	3—8
1. Oktbr. til 31. Marts	Form.	7—10	»	7—10	7—10	7—9	7—10
	Efterm.	1—6	3—8	1—6	1—6	1—7	2—7

Almindeligvis kan Slagtning af Svin ikke finde Sted om Formiddagen og aldrig Tirsdag og Fredag Formiddag.

Skulde det i enkelte meget presserende Tilfælde blive nødvendigt at slagte Svin om Formiddagen, maa det anmeldes for Slagtehusinspektøren Dagen forud inden Slagtehusets Lukketid om Aftenen, og Slagtningen kan i saadanne Tilfælde tidligst paabegyndes $1\frac{1}{4}$ Time før Lukketid.

Skoldning af Kalvehoveder om Formiddagen kan kun finde Sted i Forbindelse med Svineslagtning.

For en til om Formiddagen anmeldt Svineslagtning, som ikke foretages, maa Slagteafgiften alligevel erlægges.

KØDKONTROLSTATIONEN

er almindeligvis aaben for Tilførsel af indført Kød hver Torvedags Morgen:

A. I Sommerhalvaaret — 1ste April til 30te September — fra 6 til 9.

B. I Vinterhalvaaret — 1ste Oktober til 31. Marts — fra 7 til 10.

Desuden er Stationen aaben hver Lørdag Morgen om Sommeren fra 8—9 og om Vinteren fra 9—10.

Spædekælve, som det har været nødvendigt at slagte hjemme (d. v. s. Nødslagtning i Fredericia Jurisdiktion), kunne hver Dag i Slagtetiden om Formiddagen fremstilles for Kødkontrollen.

DRÆBNING.

§ 1.

Dræbning af Heste og stort Kvæg skal altid foregaa ved Skydning, som udføres af Slagtehusets Personale og maa finde Sted indtil $1\frac{1}{2}$ Time før Slagtetidens Udløb.

§ 2.

Dræbning af Svin skal foregaa ved Skydning, som udføres af Slagtehusets Personale og maa finde Sted indtil 1 Time før Slagtetidens Udløb.

§ 3.

Dræbning af Fedekælve, Faar, Lam og Spædekælve foretages af de

slagtende selv med de af Slagtehuset hertil anskaffede Apparater og maa finde Sted indtil $\frac{1}{2}$ Time før Slagtetidens Udløb.

INDFØRT KØD.

§ 1.

De, som ønske Kød undersøgt paa Kontrolstationen, skulle indbringe dette i Lokalet paa den af Slagtehusinspektøren dertil anviste Plads og atter paa hans Opfordring straks borttage det igen.

§ 2.

Slagtehuset paatager sig intetsomhelst Ansvar for det til Kødkontrollen førte Kød.

TRIKINUNDERSØGELSEN.

§ 1.

Det for Trikinundersøgelsen nødvendige særlige Personale (Trikinundersøgerne) antages og afskediges af Slagtehusudvalget; det uddannes af Slagtehusinspektøren.

§ 2.

Trikinundersøgerne lønnes af Slagtehuset med 25 Øre pr. Stk. af hele og halve Svin og 10 Øre pr. Stk. af andre Dele.

For Fund af Trikiner betales et Gratiale af 10 Kr.

§ 3.

Den i Sundhedsvedtægtens § 7 anførte Mærkning af Svinekød, som i Forvejen er undersøgt for Trikiner, udføres uden Afgift.

SLAGTEAFGIFTEN OG KONTROLAFGIFTEN

for indført Kød, der er ens, er ifølge Sundhedsvedtægtens § 9 for Stykket af:

Heste og stort Kvæg	Kr. 4,00.
Svin	» 2,50.
Fedekalve (Slagtevægt indtil 75 Kilo)	» 2,00.
Spædekcalve — — 35 — Faar, Lam og Geder	» 0,75.

Afgiften erlægges straks ved Dyrets Indmeldelse til Slagtning eller ved Kødets Indbringelse til Kødkontrollokalet.

Som Bevis for Betalingen modtager vedkommende Slagter en nummeret Afrivningskupon, der skal lyde paa det Beløb, som er indbetalt. Naar Slagteren har forvisset sig om, at dette er Tilfældet, nedlægger han Kuponen i den dertil bestemte, aflaaede Kasse, til hvilken kun Slagtehusudvalget har Nøgle.

Undladelse heraf vil kunne medføre nyt Betalingskrav fra Udvalgets Side.

OPSTALDNING OG FODRING.

§ 1.

Slagtehusets Stalde kunne, for saa vidt der er Plads, tilføres Slagtedyr hver Søgnedag til Kl. 9 Aften. (I Juni, Juli og August dog til Kl. 10 Aften).

§ 2.

Dyr, som skulle staa Natten over i Slagtehusets Stalde, fodres om Aftenen, med mindre Ejeren i Forvejen udtrykkelig har anmeldt, at de den følgende Dags Formiddag ville blive slagtede; finder denne Slagtning alligevel ikke Sted, ville Dyrene blive fodrede ved Dræbningstidens Udløb den paagældende Formiddag.

§ 3.

Fodringen besørges af Slagtehusets Personale, men betales af Slagteren efter følgende Takst pr. Døgn:

pr. Stk. af Heste og stort Kvæg	Kr. 0,75.
— - Svin og Fedekalve	» 0,50.
— - Spædekcalve, Faar og Lam	» 0,25.

(Dog har Ejeren Ret til at levere Mælken til Spædekcalve).

Hvis Slagtningen finder Sted inden 24 Timer, betales dog kun henholdsvis 40, 25 og 15 Øre for det første Døgn.

Foranstaaende Afgift (Foderafgiften) skal betales samtidig med, at Dyrene afhentes fra Stalden.

§ 6.

De første seks Døgn, et Slagtedyr henstaar i Staldene, betales intet for Opstaldningen, men for hvert følgende Døgn betales en Afgift (Staldafgiften) af Kr. 0,50.

§ 5.

Dyr, som ikke skulle slagtes paa Slagtehuset, kunne, naar de praktiske Forhold tale herfor, saa længe Plads haves, med Slagtehusinspektørens Tilladelse indsættes i Slagtehusets Stalde for en Staldafgift pr. Stk. af Kr. 0,50 pr. Døgn.

De paagældende Dyr er ogsaa underkastede Bestemmelserne i §§ 2 og 3.

§ 6.

Naar Slagtehusinspektøren anser det for nødvendigt, skal der i Staldene anvendes Strøelse, som betales af Slagtehuset.

§ 7.

Slagtehuset paatager sig intet Ansvar med Hensyn til de i dets Stalde indførte Dyr.

VEJNING.

§ 1.

Vejning af Slagtedyr foregaar hver Søndag til de af Slagtehusudvalget nærmere bestemte Tider.

§ 2.

I Vejeafgift betales 35 Øre pr. Stk. af Heste og stort Kvæg og 25 Øre pr. Stk. af Fedekalve og Svin, 10 Øre for Faar, Lam og Spædekcalve.

§ 3.

Med Hensyn til Vejeafgiften sættes Vægtgrænsen nedad for stort Kvæg til 150 Kilo og for Fedekalve til 60 Kilo.

KOGNINGEN.

§ 1.

Afgiften for Kogningen sættes til Kr. 6,00 pr. Stk. af stort Kvæg og Kr. 4,00 pr. Stk. af Svin og Fedekalve.

§ 2.

Det kogte Kød sælges til en Pris, der fastsættes for et Aar ad Gangen; for Tiden indtil 1. Januar 1913 er Prisen 25 Øre pr. Pund.

DESTRUKTIONEN.

§ 1.

Destruktionsafgiften sættes til Kr. 2,00 pr. Krop af Heste og stort Kvæg samt pr. Kedel Organer og 2 Øre pr. Pund afsmeltet Fedt og Talg.

§ 2.

Det ved Salg af Talg, Fedt m. m. fra Destruktionen indvundne Netto-beløb udbetales til Slagterne.

BLODET.

§ 1.

Opsamlingen, Transporten samt alle med Bearbejdning af Blodet forbundne Arbejder paahviler Slagterne.

§ 2.

For den ved Kogningen af Blodet forbrugte Damp og for Leje af de Lokaler, hvori Blodet behandles, betales af Slagterforeningen 35 Øre pr. 100 Pund Blodkage.

§ 3.

Blodkager maa ikke opbevares længere paa Slagtehuset, end de praktiske Forhold fordrer, og de hygiejniske Forhold tillader.

KØLEANLÆGET.

§ 1.

Køleanlægget kommer ikke i Virksomhed for et Lejemaal under 4 Maaneder pr. Sommer, og det er en Betingelse for, at Driften kan paabegyndes, at samtlige 12 Kødkabe ere udlejede til en Lejeafgift af mindst 25 Kr. pr. Skab pr. Maaned.

§ 2.

Lejeafgiften betales maanedlig forud, og Slagtehuset kan kræve Sikkerhed for den samlede Lejeafgift.

§ 3.

Kødskabene maa kun benyttes til Opbevaring af fersk Kød, som bærer den herværende Kødkontrols Stempel.

Idenfor rimelige Grænser kan det dog tillades i Kødskabene at anbringe Saltkar; disse maa i saa Tilfælde være fuldstændig tætte, forsynede med tætsluttende Laag og ved Hjælp af Klodser el. lign. være anbragt i mindst 8" Højde over Gulvet.

§ 4.

Hver Mandag Formiddag maa Lejeren (Lejerne) lade foretage en grundig Rensning og Afvaskning af Gulvet i Kølerummet.

§ 5.

Til Kølerummet er almindeligvis Adgang 1 Time Morgen og Middag fra Slagtehusets Aabningstid.

Skulde Lejeren (Lejerne) ønske Adgang til Kølerummet udenfor forannævnte Tider, kan dette dog ske indenfor Slagtehuspersonalets Arbejdstid, naar der til Slagtehuset erlægges 50 Øre pr. Besøg.

Ønsker flere Adgang samtidig, betales 50 Øre af hver.

§ 6.

Ved Kontrakt mellem Slagtehuset og Lejeren (Lejerne) ordnes de nærmere Forhold vedrørende et Lejemaal.

ALMINDELIGE BESTEMMELSER.

§ 1.

Uvedkommende, som ønske Adgang til Slagtehuset, skulle indhente Inspektørens Tilladelse.

§ 2.

Hunde, som holde til paa Slagtehusets Grund, ville blive skudte.

§ 3.

Med Hensyn til Renlighed m. m. henvises til det i Henhold til Lov om indenrigs Kødkontrol af 13de Maj 1911 § 4 af Justitsministeriet udstedte Regulativ, hvoraf et Eksempplar vil blive ophængt paa Slagtehuset.

INSTRUKS FOR INSPEKTØREN.

VEDTAGET I BYRAADETS MØDE DEN 21. DECEMBER 1910.

§ 1.

Inspektøren ansættes af Byraadet og sorterer direkte under Slagtehusudvalget, hvis Ordre og Anvisninger han i et og alt skal følge.

§ 2.

Inspektøren staar kun igennem Slagtehusudvalget i Forbindelse med Byraadet; han kan efter Udvalgets Indstilling afskediges fra sin Stilling med 3 Maaneders Varsel til Fratrædelse den 1ste i en Maaned, ligesom han ogsaa selv er berettiget til at opsiges sin Stilling til Fratrædelse med samme Varsel og til samme Tid.

Forsømmer Inspektøren sine Pligter i et Omfang, som efter Udvalgets Skøn falder ind under Begrebet grov Pligtforsømmelse, kan han straks suspenderes af Udvalget, idet dette dog samtidig vil have at indberette Sagen til Byraadets endelige Afgørelse.

Afgaar Inspektøren ved Døden, er hans Efterladte pligtige til at aflevere Boligen i ryddeliggjort Stand 3 Maaneder efter Dødsdagen.

§ 3.

Inspektøren bestyrer Slagtehuset i Henhold til de gældende Bestemmelser og de særlige Ordre, som maatte blive givet ham af Udvalget.

Han skal paa enhver Maade varetage Slagtehusets Tarv og fremkomme med de Forslag, som han i dette Øjemed efter moden Overvejelse mener at kunne anbefale.

Er det nødvendigt, at en Sag, for hvis Afgørelse ingen Regel er givet, afgøres øjeblikkelig, paahviler det ham, men han bør da snarest muligt forelægge den for Udvalget.

Han varetager alle de med Kødkontrollen forbundne Forretninger efter de herfor gældende Bestemmelser.

I Tilfælde, hvor et paa Slagtehuset indført Dyr viser sig lidende af en eller anden smitsom Sygdom, for hvilken Lovgivningen paabyder særlig Behandling, skal han foreløbig varetage det fornødne i saa Henseende, ligesom han ved andre Sygdomstilfælde, som maatte indtræffe paa Slagtehuset blandt Slagtedyrene, er pligtig til uden Vederlag at yde den øjeblikkelige Dyr-lægehjælp.

§ 4.

Inspektøren maa ikke for sin Virksomhed ved Slagtehuset modtage Ekstrabetaling eller Gaver under nogen som helst Form, ligesom han ikke uden Byraadets Samtykke maa paatage sig nogen anden lønnet Virksomhed.

§ 5.

Inspektøren vaager over, at Virksomheden ved Slagtehuset foregaar uhindret og i Henhold til de givne Bestemmelser, samt at Funktionærerne opfylde deres Pligter.

Han besørger Slagtehusets Brevveksling og fører Slagtehusets Regnskaber i nøje Overensstemmelse med de Regler, der derom gives af Udvalget.

Han drager Omsorg for, at Slagtehuset erholder de det tilkommende Indtægter, og at ingen uhjemlet Udgift afholdes.

Uden Bemyndigelse af Udvalget kan han ikke foretage Afvigelser fra de gældende Betalingsregler.

§ 6.

Efter betimelig Ordre udarbejder og afleverer han til Udvalgets Formand Forslag til Budget til det kommende Regnskabsaar, ligesom han rettidig og efter Udvalgets nærmere Bestemmelse indsender de ham paahvilende Regnskaber med Bilag.

Inden hvert Aars 1. Maj indgiver han til Udvalget en Oversigt over Slagtehusets Drift og Kontrollens Virksomhed i det forløbne Regnskabsaar.

§ 7.

Inspektøren skal være til Stede paa Slagtehuset i den Tid Slagtningen foregaar.

Ønsker han at være fraværende i indtil 8 Dage, maa han derom henvende sig til Udvalget. Til en længere Fraværelse kræves Byraadets Samtykke.

§ 8.

Byraadet har Ret til at foretage Ændringer i eller Tilføjelser til denne Instruks.

INSTRUKS FOR OPSYNSMANDEN.

VEDTAGET I BYRAADETS MØDE DEN 1. FEBRUAR 1911.

§ 1.

Opsynsmanden ansættes af Byraadet; han sorterer direkte under Slagtehusinspektøren, hvis Ordre han i et og alt skal følge.

§ 2.

Opsynsmanden staar kun igennem Slagtehusinspektøren i Forbindelse med Slagtehusudvalget eller Byraadet. Dog er han i Tilfælde af Uoverensstemmelse mellem ham og Inspektøren berettiget til at henvende sig direkte til Slagtehusudvalget. Han kan efter Udvalgets Indstilling afskediges med 3 Maaneders Varsel til Fratrædelse den 1. i en Maaned, ligesom han ogsaa selv er berettiget til at opsiges sin Stilling til Fratrædelse med samme Varsel og til samme Tid.

Forsømmer Opsynsmanden sine Pligter i et Omfang, som efter Inspektørens Skøn falder ind under Begrebet Pligtforsømmelse, kan denne under Ansvar straks suspendere ham, men vil samtidig have at indberette Sagen til Slagtehusudvalget, som derefter træffer Afgørelse i Sagen.

Afgaar Opsynsmanden ved Døden, er hans efterladte pligtige til at aflevere Boligen i ryddeliggjort Stand 3 Maaneder efter Dødsdagen.

§ 3.

Opsynsmanden fører Opsyn med, at de i Slagtehusets Stalde og Folde indsatte Dyr fodres og vandes paa forsvarlig Maade.

Dræbning af Slagtedyr ved Skydning paahviler ham.

Han assisterer Inspektøren ved alt, hvad der vedrører Kødkontrollen saavel i Slagtehuset som i Kontrolstationen.

Han har at renholde Slagtehaller, Kontrolstation, Stalde, Skolderum o. s. v., ligesom han sørger for Orden og Ryddelighed paa Pladsen, Rensning af Kloaker etc., alt efter det ham af Slagtehusudvalget i Almindelighed givne Paalæg og efter Inspektørens Ordre i hvert særlige Tilfælde.

§ 4.

Opsynsmanden udfører alt Arbejde vedrørende Destruktion af kasseret Kød og Organer.

Han passer Dampkedlen med alt dertil hørende, samt Skolde- og

Kogekar og sørger for, at alt efter Brugen renses og holdes i ubetinget renlig Stand, ligesom han passer Køleanlægget.

§ 5.

Opsynsmanden vaager over, at Slagtehusets Inventar holdes i god Stand og benyttes paa forsvarlig Maade.

Han paaser, at der vises Sparsommelighed med Brændsel, Belysning og Vandforbruget, og i Særdeleshed, at ethvert Lys slukkes, saa snart det ikke mere er nødvendigt, at det brænder.

Han vaager over, at ingen uvedkommende gives Adgang til Slagtehuset og paaser, at de, der benytter Slagtehuset overholde det for Slagtehuset gældende Reglement i enhver Henseende.

Han har uopholdelig at anmelde for Inspektøren enhver Overtrædelse af Slagtehusets Reglement og andre betydelige Uregelmæssigheder Slagtehuset vedrørende.

§ 6.

Opsynsmanden maa ikke for sin Virksomhed ved Slagtehuset modtage Ekstrabetaling eller Gaver under nogen som helst Form, ligesom han ikke uden Byraadets Samtykke kan paatage sig nogen anden lønnet Virksomhed.

§ 7.

Opsynsmanden udfører daglig indtil 10 Timers Tjeneste efter Slagtehusinspektørens nærmere Anvisning, men er pligtig til, naar Slagtehusets Tarv maatte kræve det, at være til Stede, naar det forlanges og paa hvilken som helst Tid uden særlig Ekstrabetaling.

For at den for Opsynsmanden normerede Arbejdstid ikke uden i Undtagelsestilfælde maa overskrides, tilsikres der ham den fornødne Medhjælp.

Uden Slagtehusinspektørens Tilladelse maa han ikke forlade Fredericia Jurisdiktion.

Tjenestefrihed i indtil 24 Timer kan indrømmes ham af Slagtehusinspektøren, derudover kun af Udvalget.

§ 8.

Byraadet har Ret til at foretage Ændringer og Tilføjelser til denne Instruks.

RETTELSE:

Side 38 staar som Overskrift for Licitationen den 23. Marts »Blodhus med Gange«
i Stedet for »Kølehus med Gange«.

INDHOLDSFORTEGNELSE.

	Side.
Indledning	5
Fredericia Kødkontrols Tilblivelse	8
Kødkontrollens første Afsnit	14
Kødkontrollens andet Afsnit	19
Fredericia offentlige Slagtehus	26
Forarbejder	31
Arbejdets Udførelse.....	36
Det færdige Anlæg.....	41
Det offentlige Slagtehus' Betydning i sanitær og økonomisk Henseende	53
Sundhedsvedtægt, Reglement og Instrukser	56

